

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
10. NOV.
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 45 (2729)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev
P. b. b.

Informativni sestanki ZSO

Zveza slovenskih organizacij kot ena od obeh priznanih predstavnic in zastopnic slovenske naordne skupnosti na Koroškem v okviru svoje redne informacijske dejavnosti na sestanke, ki bodo v Bilčovsu v sredo, 10. nov. ob 19.30 pri Miklavžu (dr. V. Wakounig, mag. Valentin Sima); v Pliberku v četrtek, 11. nov. ob 19.30 v prostorih Posojilnice (dr. Marjan Sturm, dr. V. Wakounig); v Miklavčevem v torek, 16. nov. ob 19.30 v prostorih Posojilnice (dr. m. Sturm, dr. V. Wakounig)



Osrednji koncert SPZ v Celovcu

Bil je zagotovo eden najkvalitetnejših koncertov na Koroškem v zadnjih letih. Skoraj ne navadno visoka ravan izvajalcev – tako solistov kot tudi zborov – je v nedeljo navdušila polno dvorano v celovškem Domu glasbe. Več o tem izrednem dogodku si oglejte in preberite na straneh 6 in 7.

Na sliki Mešani pevski zbor „Srce“, ki se je zelo stopnjeval.

Na kocki je sožitje znotraj slovenske narodne skupnosti

Glasovanje o takozvanem skupnem političnem zastopstvu koroških Slovencev/Slovenk bo daljnoročno imelo za narodno skupnost in za enakopravno sožitje nepopravljive posledice. To glasovanje nikakor ne bo edino in zadnje politično dejanje. Sledili naj bi mu ukrepi, ki bodo temeljili na preštevanju in registriranju manjšine, če hočejo početniki tega glasovanja izsiliti enotno zastopstvo koroških Slovencev in Slovenk. **Zato z vso resnostjo pozivam vse odbornike in odbornice, ki bodo v nasled-**

njih dneh dobili glasovnice, naj ne se ne udeležijo tega glasovanja.

Zavedati se moramo, da naj bi to glasovanje pripravilo vzdušje za preštevanje manjšine. V preteklih letih sta politična osveščenost in zrelost koroških Slovencev/Slovenk bili odločilni, da smo uspešno zavrnila zahteve nemškonalnih krogov po preštevanju. Ponovnih zahtev koroškega hajmatdinst in njegovih pristašev po ugotavljanju manjšine v bodoče ne bomo več mogli zavrniti, če bomo politiko pre-

števanja in registriranja prevzeli za svoj model nastopanja in uveljavljanja. S tem glasovanjem bomo občutljivo spodkopali in slabili politično odpornost, ki je slovensko narodno skupnost odlikovala in ki je bila za preživetje bistvena.

Odborniki in odbornice naj se ne vdajo napačnim iluzijam, da bo to glasovanje krepilo enotnost. Tiste možnosti skupnega nastopanja in tiste demokratičnosti, ki sta trenutno še znotraj slovenske narodne skupnosti, po glasovanju ne bo več. Skušnje zadnjih dne-

vov in tednov dokazujejo, da že sama zahteva po tem glasovanju ni utrdila zavesti po širšem sodelovanju med različnimi političnimi tabori. Nasprotno. Narasla sta mržnja in prezirljivo obnašanje do drugačermislečih. Zmagovavca pri tem glasovanju ne bo. Edini porazenec je že pred glasovanjem jasen: slovenska narodna skupnost, ki bo hudo zgubila na identifikaciji.

To glasovanje, ki je že v svojih pripravih naletelo na toliko odpora in toliko resne kritike, bo s svojimi nadaljnjimi ukrepi

(Dalje na 2. strani)

Kongres manjšin v Droboljah

Biro za narodne skupnosti pri koroški deželni vladi je pretekli petek in soboto v Droboljah ob Baškem jezeru že četrtoč priredil kongres manjšin, tokrat na temo „Narodne skupnosti v Evropi“. Ponekod je komunistični totalitarizem zamenjal nacionalistični totalitarizem, zato je vprašanje manjšinske zaščite še kako pomembno. Toda pri urejanju manjšinskih vprašanj ni obče veljavnih modelov. Vsaka manjšinska situacija ima svoje specifičnosti, ki terjajo specifične rešitve. Tako bi lahko rezimirali drobolski kongres.

Univ. prof. dr. Christoph Pan je npr. predstavil osnutek FUEV za dodatni protokol k evropski konvenciji človekovih pravic, v katerem je poudaril pomen kolektivnih manjšinskih pravic na podlagi priznavalnega principa. Osnutek FUEV izhaja predvsem iz izkušenj Južne Tirolske, kjer je

manjšina v resnici večina. Predstavnica madžarske manjšine v Sloveniji, Maria Pozsonc in sodelavec INV v Ljubljani Boris Jesih sta predstavila zakonsko zaščito madžarske in italijanske manjšine v Sloveniji. Državni sekretar Johann Wolfart, ki vodi pri madžarski vladi Urad za nacionalne in etnične manjšine, je predstavil osnutek manjšinske zaščitne zakonodaje, ki bo, če bo sprejet v parlamentu, omogočil manjšinam parlamentarno zastopstvo, če bodo zbrale najmanj 3000 glasov. Petro Petrovič Hassjuk, predstojnik oddelka za mednarodne odnose in zadeve narodnosti pri regionalni upravi Černovice je orisal narodnostno situacijo Bukovine. Vodja oddelka za narodnostna vprašanja pri uradu zveznega kanclerja dr. Heinz Tichy pa je razložil situacijo novo priznane manjšine Romov in Sintov. Bivši direktor

deželne uprave dr. Ralf Unkart je v svojem predavanju orisal avstrijsko manjšinsko zakonodajo in se zavzel za takomenovani Pernthalerjev model.

Kongres, ki sta ga vodila namestnik direktorja Urada koroške deželne vlade ddr. Karl Anderwald in vodja biroja narodnih skupnosti dr. Pavel Apovnik je prav gotovo prispeval k boljšemu poznavanju in razumevanju manjšinskih vprašanj. Prav kongres je do-

kazal, da so manjšinske situacije tako raznolike, da terjajo specifične rešitve. Predpogoj zato pa je, da se odnosi med manjšinami in večinami uredijo v smislu tolerance in medsebojnega razumevanja. Zato je upati, da bo na naslednjem tovrstnem kongresu tudi govor o vprašanjih vzdušja, medkulturnih in medetničnih procesov. Kajti manjšinska zakonodaja, ki ne temelji na konstruktivnem vzdušju, ne bo imela zaželenih rezultatov.



Zanimanje za posamezne referate je v Droboljah bilo precejšnje

VABILO

Prizori s Prežihom

(Jernej Novak)

Premiera bo v soboto,
20. 11. 1993, ob 20. uri
v kulturnem domu
v Šentprimozu

Ponovitve:
nedelja, 21. 11., sobota, 27.
11. in nedelja 28. 11. vedno
ob 20. uri

Režija: Peter Militarov
Scena: Meta Hočevnar
Koreografija: Tanja Zgonc

Izvedba predstave:
Gledališče ob Dravi

Prireditelj in nosilec projekta:
Slovenska prosvetna zveza



Po predsednikovem tradicionalnem televizijskem nagovoru ob nacionalnem prazniku končno vemo, kaj pravzaprav Avstriji praznujemo 26. oktobra: ne toliko slovesno izjavo avstrijskega parlamenta o stalno trajajoči nevtralnosti avstrijske republike, ki jo je ta dan v letu 1955 sprejela za-konodajna skupščina, temveč veselje nad koncem sedemnajstletne (!) diktature.

KOMENTAR



dr. Francija Zwittera

Predsednikove besede za nacionalni praznik

Kajti ta nevtralnost je že zdavnaj odveč, zatrjujejo z enim glasom zastopniki vladne koalicije, industrialne zveze in gospodarske zbornice, torej finančni kapital s svojim političnim izvrševalcem. Zdaj velja vstop v ES kot primarni nacionalni interes in nevtralnost jim je pri teh svojih prizadevanjih povsem napoti; in prav tako tak antikviran in zdavnaj preživel praznik, ki na to nevtralnost spominja. Zdaj je socialnim partnerjem žal, da so se v šestdesetih letih po dolgoletnih pogajanjih končno zedinili na datum nacionalnega praznika, izbrali prav ta 26. oktober kot kompromis, ki je bil za vse znosen; takrat je tekla debata še o drugih datumih: 18. november n. pr., dan proglasitve prve republike; temu so se zoperstavili predvsem takrat še mogočni monarhisti v ljudski stranki; 8. maj, dan kapitulacije tretjega rajha: nemškonaacionalni tabor v vseh strankah tega ni dopustil; 15. maj, dan podpisa Avstrijske državne pogodbe – nihče ni bil te Avstrijske državne pogodbe vesel, saj je obvezala avstrijsko republiko do izvršitve določenih dolžnosti. Tako je bil 26. oktober najmanjši skupni imenovalec, kajti nevtralnost je bila v času hladne vojne med obema velesilama udobna blazinica, na kateri se je lahko kotiralo po potrebi z enim ali drugim varuhom nevtralnosti. In zdaj se je izkazala kratkovidnost takratne velikokoalijske politike. Naenkrat je politikom nevtralnost trn v peti na poti do sladke pogače Evropske skupnosti, ki se pripravlja na skok na svetovni trg – ne samo gospodarsko, temveč tudi politično in vojaško. In avstrijsko gospodarstvo bi pre-rado souživalo ob tej sladki pogači.

Torej: proč s praznovanjem nevtralnosti, mi praznujemo konec diktature, tako je vsaj zapovedal predsednik Klestil in tako ponovno po-grel staro pravljico o zadnjem ruskem vojaku, ki naj bi 26. oktobra 1955 bil zapu-stil Avstrijo, dobro vedoč, da je to pravljica, mišljena prvotno za osnovošol-

ce, ki pa ob politični nepoučenosti in politični nekulturi v tej državi slej ko prej v to pravljico veruje; da kot avstrijski predsednik s tako izjavo popači zgodovino, ga očitno le zelo malo moti: ali je zdaj diktatura trajala deset let več ali manj, je ob takih, za bo-dočnost odločilnih vprašanjih postranskega pomena. Tako je Klestil očitno tudi malo mar, da s to svojo izjavo proglašja svojo pokojnega strankarskega sopotnika, bivšega zveznega kanclerja Leopolda Figla za predsednika diktatorične zvezne vlade in svojega predsedniškega predhodnika Karla Rennerja za zveznega predsednika diktatorične države. Vsekakor čudna zgodovinska spoznanja trenutnega zveznega predsednika Klestila, ki se šteje, kakor je nadalje izjavil, za zastopnika nacije, „katere poslanstvo je vedno bilo, da je močno zakoreninjena jena na zapadu ter odprta proti vzhodu“. Tako odprta, da z vojaškimi silami brani prav to vzhodno mejo pred begunci iz teh držav, odkar so se to države otresle železne zavese. Odprtost je mišljena očitno zgolj odprtosti preto-ku kapitala, ki je svojo poslanstvo zares že vedno videlo v ogromnih gospodarskih trgih vzhoda.

Kako bo šlo naprej z avstrijskim nacionalnim praznikom?

Po vstopu v ES bi si Dan mrtvih, 1. november, lahko predstavljali kot evropski nacionalni praznik, saj je tega dne začela veljati pogodba o Maastrichtu, torej novo obdobje v evropski zgodovini, v katero sili Avstrija s svojim predsednikom na čelu. In končno bi dobila znana kratica po vstopu Avstrije v ES, namreč avstrijska kratica A.E.I.O.U., katero so znanstveniki zgodovinarji s trudom toliko preučili („Austria Erit In Orbe Ultima“ ali „Alles Erdreich Ist Österreichs Untertan“), nov pomen, ki si ga naj zapiše predsednik s kanclerjem vred za ušesa: „Allen Ernsten Ist Österreich Untergegangen“.

In ne bo več treba debate o novem nacionalnem prazniku.

Priznavalni princip pomeni razkol narodne skupnosti

Ana Blatnik, kandidatka socialdemokratske stranke za koroški deželni zbor, je včeraj skupno s predsednico koroškega deželnega zbora, Susanne Kövari, zavzela stališče do trenutne diskusije o tako imenovanem demokratičnem zastopstvu koroških Slovencev.

Po njenem Slovenci trenutno diskutiramo o dveh načelnih modelih, in sicer o integraciji oz. o separaciji. Načelo integracije zagovarjajo Zveza slovenskih organizacij, socialdemokratska stranka in Delovna skupnost narodne skupnosti v SPÖ, načelo separacije pa zagovarjata Narodni svet koroških Slovencev in Enotna lista. Blatnikova je politiko separacije Narodnega



Ani Blatnik

Na kocki je sožitje ...

zajelo vedno manj ljudi. Model, ki je že do sedaj povzročil toliko nesloženosti in sovraštva, ne more biti tisti političen instrument, ki bo prinesel več skupnosti. Model, ki že zdaj razdvaja in podpihuje k agresivnosti, ni tisti model, ki bi integriral in privabil ljudi k širokemu sodelovanju. Model, ki je v prvi vrsti usmerjen proti dosedanji politiki soglasja, ne more biti glasnik demokratičnosti, ki temelji na enakopravnem dialogu in spoštovanju drugačnimislečih.

S tem glasovanjem ne bomo pridobili ne na pluralizmu, ne na odprtosti znotraj manjšine in tudi ne na sproščenem in bolj človeškem obnašanju.

Izhod iz te nadvse resne politične situacije ni v tem, da se to glasovanje izpelje za vsako ceno. Kdor misli, da je treba kritike tega glasovanja samo „povoziti“ in jih utišati z rjovenjem, ne vzpodbuja k večjemu skupnemu sodelovanju in tudi ne vzpodbuja k večji strpnosti.

Še je čas, da ne povzročimo še večje razprtije. Povrnimo se h kulturnem pogovoru in politiki dialoga in soglasja. Ne zamenjajmo pridobljenega političnega pluralizma z modelom zastopstva, ki ne zagotavlja trenutne politične širine in človeške omike med drugačnimislečimi. Zato pozivam vse odbornike in odbornice, naj se zavedajo, da je na kocki več kot samo glasovanje. Tokrat je na kocki sožitje znotraj slovenske narodne skupnosti. To sožitje lahko samo ohranimo in izboljšamo, če napovedanemu glasovanju ne sledimo. Poiskati moramo obliko sodelovanja in pogovora, pri katerem gre za čim širše vključevanje koroških Slovencev in Slovenk.

Dr. V. Wakounig

(Nadaljevanje s 1. strani)

10. oktober spet v predalu

Brezsmiselna, a za določene koroške kroge očitno prepotrebna politična zahteva po uvedbi 10. oktobra za uradni deželni praznik, je v parlamentu na Dunaju spet bila odložena v predal. V četrtek, 4. novembra 1993, so člani parlamentarnega podbora za socialne zadeve (Sozialausschuß), ki ga vodi parlamentarka Hostascheva, odločitev o prazniku odložili na nedoločen čas in svojo odločitev o prazniku odložili na nedoločen čas in to odločitev utemljili z zahtevo po strokovnem mnenju ustavne službe, ki naj osvetli vsa vprašanja v zvezi z načelom enakosti.

Zelena poslanka Terezija Stojšić je diskusijo o praznovanju desetega oktobra imenovala „farbanje koroškega prebivalstva“, kajti 10. oktober nikoli ne bo deželni pra-

znik, ker bi to bilo v nasprotju z načeli enakosti in bi bilo tudi protiustavno. Svoobodnjaki so po sklepi v pododboru napovedali celo možnost referendumu o prazniku in namestnik deželnega glavarja Matthias Reichhold je grozil celo z maršem na Dunaj.

Socialisti in ljudska stranka pa si niso enotni. Medtem ko koroški frakciji strank zagovarjata uradni praznik, sta zvezni stranki proti takemu sklepu, prav tako tudi koroško gospodarstvo.

Iz terminskih razlogov bo pododbor za socialne zadeve šele po 13. marcu 1994 (tega dne bodo na Koroškem deželnozborske volitve) ponovno sklepal o desetem oktobru. To pomeni, da bo ta tematika, in z njo tudi manjšinsko vprašanje, del volilnega boja.

Določeni koroški politiki in novinarji sedaj hočejo prebivalstvo prepričati, da je

sveta in Enotne liste zavrnila, ker vodi v getoizacijo in izolacijo, ker daje prednost ločevanju pred povezujočim in ker pomeni prisilno priznavanje ali priznavalni princip, ki smo ga Slovenci doslej vedno in odločno odklanjali. Slovenstvo ni zadeva svetovnega nazora oz. ideologije, ampak kulturni status. Kot članica socialdemokratske stranke torej ni nič manj slabša Slovenka kakor člani EL in NSKS.

Poudarila je, da so manjšinska vprašanja tudi vprašanja odnosov med manjšino in večino in prav ta skupnost je krojila in kroji kulturne odnose med ljudmi. Zato priznavalni princip ne pomeni samo razkola znotraj narodne skupnosti, ampak tudi krepitev napetosti med narodnostno skupnostjo in večinskim narodom.

Na račun tako imenovanega glasovanja je pripomnila, da je že vprašanje samo zelo nejasno, ker ničesar ne pove o podobi oz. o značaju zastopstva in da gre samo za etnično zbornico. To glasovanje se docela odvija v pravem vakuumu in tudi ne more biti in ni reprezentativno. Delovna skupnost narodne skupnosti v SPÖ glasovanja sicer ne bo bojkotirala, pač pa njegovega rezultata ne bo priznala. Svojem članom bo odsvetovala sodelovanje pri glasovanju. Jasno pa je, da so volitve v etnično zbornico možne samo na podlagi etnične katastra, torej priznavalnega principa. In tudi pristojnosti etnične zbornice niso v ničemer določene. Blatnikova je odklonila tudi virilni mandat, ker bi mandatarju dopuščal samo ukvarjanje z manjšinskimi zadevami, iz političnih odločitev v ostalih zadevah pa bi bil kot virilist izključen. To pa bi nasprotovalo vsem načelom enakopravnosti. Predsednica Kövari je med drugim z izjavo, da zapiranje vaze ni prava pot za narodno skupnost, podprla izjavo Blatnikove. Treba je ustvariti vzdušje medsebojnega zaupanja in skupnosti v deželi.

Dunaj ponovno prezrl „upravičene koroške zahteve“ in podobno. V bistvu pa je že od vsega začetka bilo jasno, da iz te moke ne bo kruha, 10. oktober da ne bo praznik. Zahteva po 10. oktobru kot deželnem prazniku je že sama po sebi anahronistična, saj je plebiscit že sedemdeset let za nami in vrhu tega je v koroški zgodovini dovolj primernejših datumov in spominskih dni, ki bi jih prav tako lahko praznično proslavili, če že mora dežela imeti svoj praznik. Nadalje bi 10. oktober kot praznik prav tako malo krepil skupnost v deželi, kot so jo dosedanje uradne proslave in bi dobil svetniški sijaj ali pa stigmo (odvisno od tega, kakor pač stvar gledaš), dokončne zmage nad Slovenci. Praznovanje dodatnega praznika, in to bi 10. oktober bil, bi deželo stalo najmanj 600 milijonov do milijarde šilingov. To pa je v bistvu natanko tista vsota, ki jo dežela dobiva iz raznih zveznih skladov za podporo gospodarstvu. f. k.

Kaj menijo o glasovanju, volitvah, katastru?

Hanzi Wieser, podpredsednik SPD Šentjanž:

Ne morem si predstavljati, kako priti do demokatičnega odločanja, če v ta proces niso vključene vse slovenske politične strukture. Kulturna društva pa naj s temi razprtijami nimajo opravka. Če so politiki nezmožni, naj ne valijo odgovornosti na kulturnike, saj se ta spor direktno prenese na društva.

Mislim, da tako povpraševanje lahko izpelje vsakdo in ga tudi zmanipulira, da bo nje-mu samemu v korist. Tako glasovanje ni nikjer priznано in nihče ni doslej predstavil modela, ki bi ga priznala celotna manjšina in seveda tudi državne strukture.

Mislim, da je na Koroškem vsaj 30.000 Slovencev, če ne več. V etnični kataster bi se jih vpisalo kvečjemu kakih 1.000. In to število naj bi bilo reprezentativno?

Franč Brežjak, predsednik Posojilnice Celovec:

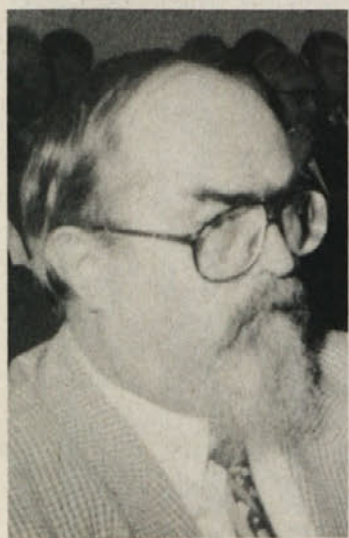
Zadruga so gospodarska podjetja, ki naj delajo v korist članov. Zato naj skrbijo, da dobijo čimveč poslov ne glede na nacionalno pripadnost članov. Odborniki zadrug morajo zastopati gospodarske interese, zato ne sme zadrug nihče zlorabljati v svoje namene, tudi v politične ne, ker s tem najbolj škoduje našemu združništvu.

Feliks Bister, avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo, izpostava Ljubljana:

Tak postopek volitev bi bil v redu, če bi bil od vsega začetka na široki podlagi in v soglasju z ZSO. Tako bi lahko tudi našli boljši način volitev. Nikakor ne vidim koristnosti enostranskega poskusa ene organizacije. Kataster pa je, kot vemo že iz zgodovine, nevarna stvar.

Nezadovoljnih je več, kot pa si mislimo, zato bi bila potrebna aliansa teh na sporazumu, takem, kot je na primer pri Južnokoroških kmetih.

Nobeno predstavništvo bi ne smelo biti enolončnica. Manjšina ima osnovno pravico do ideološke diferenciacije. Če bi se temu odpovedali, ne bi napredovali. Ni iskreno, če gre kdo v volitve s špekulacijo, da bi pritisnil drugega od zid. Najprej bi morali sesti za eno mizo strokovnjaki na manjšinskem področju, ki bi skupaj obdelali vse različne predloge. Ljudje so za široko anketo, povpraševanje, kako priti do konsenza.



Feliks Bister

Zdravko Haderlap, Plesni teater IKARUS:

To nastopanje NSKS je manjvrednostni kompleks nekaj ljudi, ki se hočejo izživljati na hrbtih tistih poštenjakov, ki danes še slovensko govorijo in ki se ne zanimajo za politiko.

O katastru sploh ne razmišljam, vanj naj se vpiše tisti, ki se v karanteni dobro počuti. V principu je to Ahnenpaß „za mi Slovenci kremeniti“ in je absolutno nemoralen.



Zdravko Haderlap

Vladimir Prušnik, Železna Kapla:

Tako povpraševanje in take volitve, kakor jih načrtuje Narodni svet, so nesmiselne. Obe osrednji organizaciji sta v mojih očeh demokatično izvoljeni in ne potrebujemo nečesa tretjega. Tako povpraševanje tudi ni baza, na katero bi se lahko sklicevali. Pravzaprav ne vem natančno, kaj v resnici hočejo, verjetno edino to, da bi opravili z levico. Ne morem imeti zaupanja v take ljudi, ki se izražajo z zaničevanjem o partizanstvu, o narodnoosvo-

bodilni borbi in o partizanski pesmi, kot npr. dr. Zerzer. To pomeni tudi posmehovanje našemu trpljenju v tistih časih.

Tudi se ne nameravam vpi-sovati v kakršenkoli kataster. Nikoli.

Roman Verdel, Borovlje, Glasbena šola:

Obe organizaciji bi morali priti do sporazuma; če samo ena gre svojo pot, bo druga vedno oporekala. Problem vidim v tem, da forsira take volitve samo ena organizacija. Na vsak način pa bi bilo potrebno neko skupno telo, morda kaj takega, kot je bil Koordinacijski odbor. Zaželeno bi bilo, da bi našli skupno platformo in zastopstvo v deželnem zboru, kajti stranke naših interesov ne zastopajo. Poslužiti se društvenih članstev pa je itak nemogoče, ker je veliko društev, ki nima urejenega članstva.

Kataster je problematična reč in nikakor ne more biti reprezentativen, saj je del Slovencev avtomatično izključenih.



Roman Verdel

Simpozij o manjšinah na Dunaju

DUNAJ. –Avstrijske narodne skupnosti in njihov odnos do matičnih narodov je bil osrednja tema simpozija, ki ga je ob priliki avstrijskega državnega praznika v torek organizirala Dunajska delovna skupnost za narodnostna vprašanja.

Delovna skupnost se je ob tem hkrati odzvala desetletnici svojega obstoja. Na simpoziju so predavali predstavniki v Avstriji živečih manjšin – koroških Slovencev, gradiščanskih Hrvatov in Madžarov ter dunajskih Čehov in Slovakov – ter predstavniki njihovih matičnih narodov. Častna pokroviteljica prireditve sta bila minister za znanost Erhard Busek in dunajski župan Helmut Zilk. Za vse manjšine (z izjemo koroških Slovencev) velja in je v posameznih prispevkih so predavatelji poudarili, da pred političnim preobratom v do pred kratkim še komunističnih matičnih državah niso vzdrževale rednih in tesnih stikov s svojimi matičnimi narodi. Vse to se je medtem spremenilo, kar je znatno koristilo predvsem češki in slovaški manjšini, vendar so posledice političnega odpiranja ter nastajanja novih držav povezane tudi s posledicami, ki so za prizadete narodno-

stne skupnosti v Avstriji manj razveseljive.

To je na primer v svojem prispevku nakazal Peter Tyran, gradiščansko-hrvaški pesnik in glavni urednik „Hrvaških novih“, ko je govoril o tem, da bi odnosi med hrvaško manjšino in matico lahko bili dosti boljši. Kajti nova Hrvaška – nenazadnje zaradi gospodarskih vidikov – posveča svojo največjo pozornost hrvaški emigraciji po svetu, narodnostna manjšina v Avstriji pa je vsekakor le narodnostno telo, ki ne more dajati in je predvsem samo potrebno pomoči in podpore. Drug razlog za ohlajene odnose, tako Tyran, pa je mogoče zamera, ki si jo je nakopala manjšina, ko si je v neposredni preteklosti občasno drznila tudi kritizirati nekatere dogodke in razmere na Hrvaškem ter politično odgovornim dajati dobro mišljene nasvete.

S podobnimi razmerami so soočeni tudi Čehi in Slovaki (drugače kot gradiščanski Madžari), ki so po odpiranju meja in novo odkritih odnosih soočeni predvsem s slabo gospodarsko situacijo, katera matičnim državam ne dopušča kaj dosti možnosti za podpiranje svojih od izumi-

Pravzaprav se nerad vmešavam v notranja prerekanja v naši narodni skupnosti. Mnenja sem, da naj bi naši časopisi bili bolj vir zanimivega poročanja o vsestranskih družbenih dogajanjih in vir dobrega žurnalizma, kot pa neke vrste partijska glasila, kakor jih poznamo iz preteklih časov. Žal pa del slovenskih funkcionarjev hoče za vsako ceno oblast v našem majhnem kotičku, v najboljšem primeru nad

KOMENTAR



dr. Kristijana Schellandra

AUA in palčki v senci Karavank

morda 12 do 15.000 dušami, ki se še brez pridržkov priznavajo k slovenski manjšini na Koroškem. Za vsako ceno pomeni: brez ozira na izgube za celotno skupnost, na njeno slabitev, cepitev ter osmešitve v avstrijski in evropski javnosti.

Tisti funkcionarji, katerim gre torej za košček oblasti tudi za ceno samopreštevovanja in izolacije v senci Karavank, me nekoliko spominjajo na nedavno stavko letalske družbe AUA. Čeprav firma pod pritiskom okolja izgublja potnike in je jasno, da samostojno brez integracije ne more preživeti, se del sodelavcev – predvsem privilegiranih – vede tako, kakor da bi lahko delali naprej tako kakor v dobrih starih časih, kjer je lahko vsak, pa če je bil še tako šibek in majhen, gojil svoj monopolček v svojem čedno zaplankanem lastnem vrtičku. Čeprav firmi voda stoji že do ust, gre del privilegiranih v akcijo, ne da bi se dogovoril o skupnem nastopanju z

drugimi prizadetimi. Zaupanje v celo firmo se poslabša, še nekaj več potnikov se nanjo poživžga, izguba postane zaradi slabo premišljene akcije še večja, problemi podjetja pa kljub razcepljanju, enotnost rušeci horuk-akciji, nič manjši. Nasprotno. Na koncu se bo namreč družba morala oslabljena vreči v naročje veliko močnejšemu partnerju, ki se ne bo kaj dosti oziral na kakšne posebne potrebe domišljavega palčka po „oblasti“ v lastnem vrtičku – tudi če mu bo mogoče iz širokogrudne vpljudnosti dovolil brez vpliva na odločanje sedeti v kakšnem nadzornem odboru ali sosvetu. Palček bo morda s tem celo zadovoljen, toda potniki se zanj ne bodo več zmenili, še manj pa se bodo čutili od njega zastopane.

Tistim, kateri mislijo, da je drugačnemislečim njihov čas že potekel, želim zanimiv polet. Tudi če ne vedo, kje in kako bodo pristali.

ranja ogroženih narodnih manjšin v Avstriji.

Sodelavka Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu ter Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu Marija Jurič-Pahor je v svojem predavanju odnose slovenske narodne skupnosti na Koroškem do matičnega naroda osvetlila zlasti z vidika narodne identitete. Le-ta na Koroškem zlasti v preteklosti ni bila tako homogena, da bi lahko govorili o enotnem vzorcu narodnostne zavesti in s tem tudi o enotnem odnosu do slovenskega matičnega naroda. O tem priča že samo dejstvo, da sta v času pred plebescitom tako slovenska kot nemška stran sprožili nadvse močno propagando s ciljem ustvarjanja nacionalne miselnosti – očitno zaradi tega, ker sama kot taka ni bila od vsega začetka močno zakoreninjena.

Marija Jurič-Pahor načelno priznavanje koroških Slovencev k Avstriji vidi tudi kot

protestno kompenzacijo nemško-nacionalne politike na Koroškem, ki je zlasti v preteklosti (npr. zgodovinar Martin Wutte) izpostavljala nemštvo kot nositelja kulture – Slovenci nasprotno želijo očitno dokazati, da so boljši Avstrijci kot njihovi nemško-nacionalni nasprotniki.

Medtem ko osamosvojitve Slovenije za koroške Slovence vsekakor pomeni bistven premik, so nacionalistični (izgredi in vojna na Hrvaškem in v BiH kot nadaljnja posledica jugoslovanskega razpada zlasti slovensko inteligenco na Koroškem privedli do gotove polarizacije, meni Jurič-Pahorjeva. Ta se zrcali tudi v aktualnih nasprotjih med slovenskima osrednjima organizacijama, od katerih ena odklanja nacionalno zapiranje, omejevanje manjšinske politike na izključno narodnostne kriterije in poziva k medkulturnosti in družbenopolitični integraciji manjšine v strukturo večinskega naroda, druga pa prav v tem vidi nevarnost asimilacije. Prav ta nasprotja pa kajpada prav tako vplivajo na odnose pripadnikov manjšine do matičnega naroda, kot le-ta vpliva na notranje-manjšinske politične razprave in procese na Koroškem.

I. Sch.

Ostanimo kulturni! Ne nasedajmo političnim spletkam!

Ne prispevajmo k še večjemu razdorju znotraj manjšine! Če hočemo ohraniti enotnost v kulturnih društvih, se povpraševanja ne moremo udeležiti!

Vprašanje „skupnega demokratičnega zastopstva koroških Slovencev“ ni vprašanje, ki bi sodilo med razprave kulturnih organizacij in kulturnih društev. To je politično vprašanje, katerega naj rešujejo politične organizacije.

Izvoljeni funkcionarji kulturnih društev imajo vso legitimacijo in dolžnost, da skrbijo za ohranitev in razvoj slovenske kulture. Nima jo pa legitimacije, da bi z upanje svojega članstva zlorabljali v politične namene. Člani slovenskih prosvetnih društev svojim izvoljenim odbornikom niso dali nobenih pooblastil in pravic, da bi soodločali pri političnih vprašanjih. Kdor to zlorablja, tisti zlorablja kulturo v politične namene. Zato odborniki kulturnih društev v funkciji, ki jih opravljajo v smislu društvenih pravil, ne morejo odločati oz. glasovati o „skupnem demokratič-

nem zastopstvu koroških Slovencev“. Funkcionarje društev so člani demokratično izvolili in so za svoje delo odgovorni samo društvu članom. Zato ne potrebujejo drugih oblik „zastopstva“.

Kulturno delovanje med koroškimi Slovenci uspeva povsod tam, kjer v društva ne vnašamo političnih vprašanj. To delo pa uspeva zaradi tega, ker se pripadniki različnih svetovnih nazorov in političnih prepričanj enotno in skupno prizadevajo za normalno kulturno življenje. Ohranimo enotnost v društvih in zavrnilimo vse poskuse, da bi politične spletke obremenjevale tudi kulturo. Enotnost v društvih je osnova za nadaljnje uspešno kulturno delo.

Ostanimo kulturni in prepuščimo politične zadeve tistim, ki mislijo, da brez njih ne morejo živeti. Glasovanje o „skupnem narodnem zastopstvu“ je torej vprašanje, ki naj ne obremenjuje funkcionarjev v kulturnih društvih, in zato o tem nobenemu ni treba tako ali drugače odločati.

Slovenska prosvetna zveza

Obvestilo Slovenske prosvetne zveze – Kako bomo opredelili kulturne projekte 1994?

Izobraževalni seminarji, ki smo jih doslej organizirali v Medijskih toplicah, so bili uspešni. Zato s to izobraževalno ponudbo nadaljujemo. Naslednji seminar bo v dveh delih na temo „Kako bomo opredelili kulturne projekte v letu 1994“. Lansko leto smo se lotili splošne obravnave omenjene teme, letos pa bomo izdelali konkretne predloge društev v obliki projektov.

Prvi del seminarja bo 20. novembra 1993 od 14.30 do 19.00 v stari šoli v Šentjanžu, drugi del pa bo 11. decembra od 14. ure in 12. decembra do 12. ure v Medijskih toplicah. V prvem delu bomo zbirali ideje za projekte posameznih društev, v drugem delu pa jih bo-

mo izdelali. Prošnje za projekte bo treba vložiti pri Uradu zveznega kanclerja do 15. 1. 1994. Seminar bo vodil generalni sekretar interesnega združenja avstrijskih kulturnih iniciativ dr. Gerald Gröchenig. Stroške za seminarje krije SPZ, v Medijskih toplicah tudi stroške za prehrano in prenočišče. Prosimo vas pa, da si prevoz v Medijske toplice uredite sami.

Prepričani smo, da bo ta seminar koristil vsem društvom. Zato vas prosimo, da se seminarja, ki je razdeljen na dva dela, nujno udeležite vsaj en zastopnik vašega društva, ki je pristojen za vlaganje prošenj. Prijave pošljite na SPZ.

Pokojninska zavarovalnica sporoča, da so govorilne ure v naslednjih krajih:

Velikovec	1. 12.	8.00–12.00	Delavska zbornica
Žitara vas	1. 12.	13.00–14.00	na občini
Wolfsberg	2. 12.	8.00–12.00	Pokrajinska zav.
Beljak	3. 12.	8.00–12.00	Delavska zbornica
Bekštanj	3. 12.	13.00–14.00	na občini
Šmohor	6. 12.	8.30–12.00	Pokrajinska zav.
Podklošter	6. 12.	13.00–14.00	na občini
Beljak	10. 12.	8.00–12.00	Delavska zbornica
Pliberk	6. 12.	11.00–13.00	na občini
Šentvid/Gl.	21. 12.	9.00–12.00	Delavska zbornica
Trg	27. 12.	8.00–12.00	Delavska zbornica
Beljak	28. 12.	8.00–12.00	Delavska zbornica
Šentjakob	28. 12.	13.00–14.00	na občini

Poleg navedenih terminov je vsem na voljo tudi g. Heinz Hani v Gradcu, Bahnhofgürtel 79, tel. 0 31 6/981-224.

Čudovit koncert slovenske Osrednji koncert SPZ navdušil občinstvo in nastopajoče

Pripravil Franc WAKOUNIG



Pevci iz Ajdovščine so pokazali nove dimenzije pevskega izražanja moških zborov

Na pobudo svojega glasbenega krožka je Slovenska prosvetna zveza letošnji osrednji koncert, ki je bil preteklo nedeljo, 7. 11. 1993 v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu, namenila solističnemu in zborovskemu izvajanju slovenske narodne in umetne pesmi. Ta simbolizacija, ki je obetala izreden kulturni užitek, je preseгла vsa pričakovanja številnega občinstva.

Koncert so oblikovali mezosopranistka Bernada Fink-Inzko, ki jo je spremljala na klavirju Nataša Valant iz Ljubljane, baritonist Gabrijel Lipuš ob klavirski spremljavi Waltraud Brantner-Smeritschnig, flautist Kristijan Filipič s spremljevalcem Johannesom Kalkreuthom, nadalje Mešana pevska zbor SPD „Srce“ iz Dobrle vasi in „Zarje“ iz Železne Kaple in Moški pevski zbor „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine.

Brezdvomno nemajhna kulturna senzacija je bil nastop

Bernarde Fink-Inzko, saj mezosopranistka sodi v sam vrh mednarodno priznanih solističnih interpretov in je doma na vseh svetovnih odrih. Finkova je v prvem delu pela pesmi argentinskih skladateljev in se tako oddolžila, kot je uvodoma rekla, deželi, ki je sprejela njene starše in številne druge Slovence, ki so na koncu druge svetovne vojne kot begunci zapustili Slovenijo. V drugem delu pa je pela dela slovenskih avtorjev.

Kot baritonist in interpret narodnih pesmi se je izkazal

Gabrijel Lipuš, ki je poleg tega vodil še kapelški mešani zbor. Solistično trojico je dopolnil flautist Kristijan Filipič, ki je s svojim ekscentričnim nastopom pričaral v dvorano občutek vigradi in razposajenosti.

Mešana zbor in moški zbor so bili posrečena protiutež solistom, koncertu nikoli ni zmanjkalo potrebne napetosti ter pričakovanja in publika je nastopajoče bogato nagradila z aplavzom.

Moški zbor „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine je odpel niz pesmi in potrdil svoj sloves vrhunskega slovenskega zbora. Ob njem in z njim sta rasla tudi mešana zbor „Zarja“ in „Srce“.

Predsednik SPZ Avgust Brumnik je uvodoma nanizal nekaj misli o glasbi. Dejal je, da je glasba posebna govorica, ki ni tako natančna in povedna kot jezik, pa vendar lahko nje-



Občinstvo je vešče in z velikim zanimanjem sledilo posameznim točkam sporeda in je nastopajočim navdušeno ploskalo.

narodne in umetne pesmi



Prisrčen pozdrav in razmišljanja o glasbi na začetku koncerta: predsednik SPZ, Avgust Brumnik

no sporočilo preseže govor. Če jo hočemo doumeti, jo moramo spoznati kot materinščino. Vsakdo ima pravico, da sprejme ali zavrne določeno glasbo, saj glasba učinkuje zelo osebno. Vendar naj bo odločitev zavestna, samostojna in premišljena. Biti mora sad spoznanja, da je glasbena ustvarjalnost že od nekdaj zmogla izražati najgloblje in za človeka najpomembnejše stvari.

Koncerta so se med drugim udeležili ddr. Karl Anderwald, namestnik direktorja deželne urada, dr. Marjan Šturm,

„Glasba je posebna govorica, njeno sporočilo preseže govor“

predsednik ZSO, dr. Valentin Inzko, Andrej Wakounig, predsednik EL in Franček Rudolf, predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Walter Simon, slovenski generalni konzul Jože Jeraj, zastopnik avstrijske ambasade v Ljubljani, in dr. Zdravko Inzko, avstrijski ataše za kulturo v Pragi.



Bernarda Fink-Inzko: Njen nastop je bil višek koncerta



Kapelška „Zarja“ je prepričala z ubranim petjem



Gabrijel Lipuš se je postavil kot baritonist

Po koncertu smo nekatere poslušalce prosili za mnenje o koncertu:

Ddr. Karl Anderwald: Čestitam. To je bil čudovit popoldan, čas je minil, kot bi trenil, spored je bil zelo izbran.

Pepca Wakounig: Odličen koncert, to je bilo nekaj posebnega, rekla bi, skoraj nekaj ekskluzivnega.

Walter Simon: Koncert mi je izredno ugajal, predvsem pa Bernada Fink in Kristijan Filipič. Poskušal bom oba povabiti na koncerte v Ljubljani.

Franček Rudolf: To je bil zelo impresiven koncert, ki je pokazal, kako čustveno doživlja slovenstvo tukajšnje občinstvo. Predvsem pa me je očarala posrečena kombinacija med solisti in zbori, pri čemer je namreč največji vtis napravil prav Kristijan Filipič.



Kristijan Filipič je pred nedavnim zmagal na tekmovanju mladih umetnikov v Leobnu

Zahvala Ernesta Cardenala

Objavljamo fotokopijo pisma bivšega kulturnega ministra Nikaragve, Ernesta Cardenala, z dne 6. julija t. l. V njem se zahvaljuje za 2. pošiljko denarja iz skupička prodane pesniške zbirke „Nikaragva moja ljubljena“ Janka Messnerja s slikami Hansa Staudacherja. Prvi znesek prodanih knjig – 17.000 šilingov – sta avtorja

izročila Cardenalu lansko leto osebno na dunajskem Magistratu. Konto „Koroška solidarnost z Nikaragvo“ (štev. 30.023.006) je v Banki v Paulitschevi 5–7, Celovec.

Uredništvo Slovenskega vestnika se veseli z avtorjema vred, da njuna knjiga tako lepo odmeva med kupci in bralci!

Señor
Yanko Messner

Managua, 6 de Julio de 1993.

Por medio de la presente le envío un acuse de recibo por la generosa contribución que usted hace a la cultura nicaragüense mediante el envío de U\$1,000.00 (UN MIL DOLARES NETOS), producidos por venta de su libro de poesía MI QUERIDA NICARAGUA.

Le agradecemos su libro de poesía, su solidaridad con Nicaragua desde hace mucho tiempo y además por el envío de estos U\$1,000.00 (UN MIL DOLARES) que tenga la seguridad serán muy bien empleados en proyectos culturales en nuestra Nicaragua.

Con un cariños abrazo.

Ernesto Cardenal
ERNESTO CARDENAL.

Jezik je duša

JANKO MESSNER



Manjšina, kot je naša?

I. Sch. se 28. oktobra t. l. pogovarja za Slovenski vestnik z mandatarsko T. S. in pravi: „V naslednjem pogovoru je Terezija Stojisic za SV ovrednotila pomen sklepov zelenega vodstva ...“ Nemški „der folgende“ pomeni der nächste, tega pa pisec ni nameraval izraziti. Njegov pogovor z mandatarsko Zelenih ne bo šele objavljen, ampak je že natisnjen na isti strani, na kateri ga napoveduje. O tem priča tudi uporabljeni pretekli čas „je ovrednotila“, saj bi bil drugače zapisal, da b o ovrednotila!

Seveda tudi „v sledečem pogovoru“ ne bi bilo slovensko, pa se zmeraj spet prikazuje kakor francozla. Ne da se izpuliti s korenino. Kako pa je tedaj prav? Slovenci imamo za to deležnik sedanjega časa: pričujoč – a – e, torej: V pričujočem pogovoru je za SV ovrednotila ...“

V isti številki SV M. S. v komentarju „Etnično čiščenje“ pravi, da nihče ne ve, kako naj bi tako zastopstvo izgledalo. Odgovoril bi mu najraje, kakor miš iz moke, nemški „ausschauen“ je namreč v resnici herausschauen, tega pa mož prav gotovo ni nameraval povedati. Doma na vasi smo se kdaj komu takole začudili: za bvažje del, k o k pa si! Ne pa: k é k pa zgvedaš! Morebiti je dandanes tudi moja vas že pokvarjena, ne vem, ali slovenščina v Slovenskem vestniku to ne sme biti.

Nič kaj čeden tudi ta njegov stavek ni: „Zato manjšini, kot je naša, ne preostane kaj drugega, kot da vsi politični faktorji sodelujejo ...“ – Troje me bode v oči: najprej to, da ne zna rabiti slovenskih ozirnih zaimkov. Moral bi bil zapisati: (taki)manjšini. k a k r š n a je naša. Dalje pravi, da ji ne preostane „kaj“ drugega! Stavek je vendar zanikan! Torej: ne preostane ji nič drugega. Narobe bi bilo kajpada tudi: ji ne preostane drugega. Pa tudi njegovi „politični faktorji“ mi niso všeč, zakaj le jih ne imenuje preprosto p o l i t i k e ? Torej takole: Zato manjšini, kakršna je naša, ne preostane nič drugega, kakor da vsi njeni politiki sodelujejo ...

V zadnji oktobrski Nedelji je avtor Jezikovnega kotička prezrl ali pa mu jo je zagodel tiskarski škrt: „Jaz poznam Mutec osojski ...“ Kakor poznamo Cankarjevega Hlapca Jerneja, poznamo seveda tudi Mutca osojskega – v tožilniku.

To so bili časi, ko smo bili še enotni

1976 smo bili proti preštevanju

Med 10. in 26. novembrom naj bi po volji NSKS in EL funkcionarji slovenskih društev glasovali za preštevanje manjšine. Nič drugega se namreč za akcijo teh dveh organizacij ne skriva. Ironija pa je, da ta akcija sovpada z datumom preštevanja manjšin, ki ga je 14. 11. 1976 izvedla zvezna vlada na pritisk koroških nemškonacionalnih krogov. Koroški slovinci smo takrat z NSKS in ZSO na čelu v bazično demokratični akciji, ki ji v Avstriji le težko najdemo para, in skupno z demokrati po Avstriji preštevanje uspešno bojkotirali. Danes, po 17-letih napada na našo bit, pa se s takimi metodami sami slabimo in si kopljeimo grob.

Tako je
Naš tednik
pisal v
letu 1976

UVODNIK

NT, 2. 1. 1976

Na pragu v novo leto

Ob koncu leta 1975 je zvezna vlada razposlala številnim ustanovam osnutek spremembe zakona za izvedbo ljudskega štetja, kakor se v Avstriji vrši vsakih deset let. Nov v tem osnutku je načrt za tajno ugotavljanje družinskega jezika avstrijskih državljanov, ki naj bi bilo izvedeno po naseljih, občinah, okrajih in deželah v vsej Avstriji ali pa samo v posameznih deželah, na Koroškem in Gradiščanskem.

V zvezi s tem tajnim ali tajinstvenim ugotavljanjem družinskega jezika je kancler Kreisky govoril in vse avstrijske časopise poročalo o vladnih načrtih za pospeševanje narodnih manjšin v Avstriji. Predloženi osnutek takih pospeševalnih načrtov ne omenja. Pač pa smo iz osebnega neobveznega razgovora v deželni glavarjem g. Wagnerjem spoznali, da bi bil težko prizadet ostane obvezne dvojezične šole s tem, da nameravajo črtati predpla, da morajo vodje dvojezičnih šol biti večji nemščine in slovenščine in to dokazati z odgovarjajočimi izpiti.

Dr. Joško Tischler

DR. MATEVŽ GRILC, PREDSEDNIK
NSKS:

Na pravi poti

Danes se nahajamo brez dvoma v važnem obdobju narodnopolitičnega življenja, ko nam grozi zloglasno ugotavljanje manjšine, katerega namen je brez dvoma narodna smrt. Skupno z ZSO se moramo boriti proti vsakemu takemu poskusu vlade ali strank, saj je po mojem mnenju dobro sodelovanje med osrednjima organizacijama bistveno ravno v tem odločilnem obdobju. Skupen nastop v narodnopolitičnih vprašanjih je potreba časa in more le enotno gledanje na bistvena vprašanja končno želi uspehe.

Zavedati pa se moramo, da potrebujemo kljub enotnosti v naši narodni skupnosti sami v boju za pravice tudi podporo dobromislečnih in pravih demokratov na Koroškem in v Avstriji. Vedeti moramo, da imamo tudi med nemškogovorečimi Korošci in Avstrijci resnične prijatelje v domači vseh ideoloških in političnih taborih

NT, 20. 5. 1976

Vladni in strankarski krogi nas hočejo na vse mogoče načine prisiliti, da bi sprejeli tako dokončno rešitev, da bi klonili pod tem vsestranskim pritiskom. Spomnimo se le dogodkov v Škocijanu, ko je dosegel teror žandarmerije proti naši mladini višek z namenom zlomiti njihovo samozavest. Vsak dan smo priča umazanih poskusov razdvojit koroške Slovence, smo priča difamiranja naših funkcionarjev, da bi jih na ta način očrnil v oči slovenskega ljudstva. Našim centralnim organizacijam odrekajo pravico zastopanja slovenskih interesov, češ da je to samo peščica radikalstov, pri čemer pa da večina koroških Slovencev podpira itak vladno politiko. Ugledni avstrijski politiki dajejo izjave v smislu nemškonacionalnih krogov in porivajo nas koroške Slovence v izolacijo. Predsednik NSKS dr. Grilc

NT, 30. 9. 1976

nt: Kaj pričakujejo ljudje od svojih voditeljev?

Dr. Grilc: Sprva moram reči, da nam naši rojaki po vaseh brezpogojno zaupajo. Le v obeh osrednjih organizacijah vidijo garante za odločno borbo za doseg v člena 7 zajamčenih pravic. Ljudje hočejo in pričakujejo odločnost ter obsojajo popuščanje. To se ni pokazalo morda šele sedaj, ampak npr. sta lansko leto obe osrednji organizaciji bili kritizirani, ker sta v spomenici glede šolstva v določeni meri popustili. NSKS si je takratne proteste vzel k srcu ter primerno ukrepal in sedaj skupno z ZSO nadaljuje konsekventno narodnostno politiko, potem ko je ljudstvo obema osrednjima organizacijama pustilo vedeti, da zna ceniti odločno politiko. Naši rojaki pričakujejo načelno in konsekventno politiko v narodnostnih vprašanjih, ker — tako pravijo — je nenačelnih politikov po drugih strankah dosti in preveč. Pričakujejo, da se jim bo pridružil tudi vodstvo NSKS.

NT, 11. 11. 1976

UVODNIK

DR. MATEVŽ GRILC:

Dokaz nezlomljive življenjske volje

Za nami je 14. november 1976, dan, katerega so namenili nemškonacionalni in neonacistični krogi na Koroškem po popolni kapitulaciji avstrijske vlade in v parlamentu in deželni zboru zastopanih strank pred njimi, za izvršitev smrtno obsodbe nad koroškimi Slovenci.

Tako se časi spreminjajo ...

Dr. Matevž Grilc, predsednik NSKS na tiskovni konferenci 2. 11. 1993

O nečem si že moramo biti na jasnem: mimo določenega priznavalnega principa dolgoročno ne bomo prišli.

Torej ste nenadoma za tak priznavalni princip, proti kakršnemu so v vsej zgodovini bili koroški Slovenci?

Nikoli nismo bili proti priznavalnemu principu.

Kaj pa je bilo leta 76?

Takrat smo bili samo mnenja, da ni pogojev za tak princip.

Zdaj pa naenkrat so?

Ja, mislim, da že.

Se ne bojite razcepljenosti po družtvih?

To je pri volitvah nekaj normalnega.

Sta dve možnosti: če dobimo zakon, potem ga pač imamo in bomo volitve po zakonu. Teže bo, če hočemo to izplejati na privatno-pravni bazi. Potem bomo izpeljali to znotraj slovenskih organizacij, za akj takega pa potrebujem listo, jasno. Potem vpišemo tiste, ki pristanejo na vpis.

Številke štetja so popolnoma neuporabne!

Le pičlih 2600 koroških Slovencev so našli vladni števci na Dunaju. Bojkot preštevanja je torej uspel z istim odstotkom, kakor so reklamirale večinske stranke in vlada.

angažma. Mimo tako angažirane manjšine vlada in stranke zdaj ne bodo mogle več.

Po precejšnji volilni udeležbi so si stranke pač mislile, da je slo-

za uspel, če bo manj kot 10.000 Slovencev (pri zadnjem — priznana manipuliranem ljudskem štetju 1971 so našli nad 20.000 Slovencev). Ko je bil soočen s tem, da

Kreisky noče verjeti, da so številni zavedni Slovenci zapisali nemško v vprašalno polo — samo zaradi tega, da vladi ne bi dali v roke nobenih uporabnih števil. Pozivi

NT, 25. 11. 1976

Seja NSKS: popis z vso ostrino odklonjen

Z vso ostrino je odklonilo predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev ugotavljanje manjšine, ki ga hočejo izvesti jeseni tega leta v obliki popisa personalnega stanja, na svojih seji, ki je bila tokrat v Velikovu. V svojem prvem stališču do „paketa“, ki vsebuje zakon o narodnih skupnostih ter o ugotavljanju manjšine, je predsedstvo označilo početje treh v parlamentu zastopanih strank „očitno revizijo avstrijske državne pogodbe“. Glede ugotavljanja je predsedstvo NSKS še posebej poudarilo, da bodo koroški Slovenci uporabo številke takega štetja učinkovito onemogočili.

Pri seji predsedstva so bili navzoči tudi predstavniki Narodnega

sveta koroških Slovencev v občini Velikovec. Pozdravili so, da polaga predsedstvo vedno več važnosti na krajevne organizacije Narodnega sveta. Z vso jasnostjo so zahtevali, da morajo tudi za občino Velikovec veljati zaščitna določila člena 7 avstrijske državne pogodbe, kajti čutili je, da veje protislovenski „velikovski duh“ sedaj tudi v velikovski okolici, v krajih, kjer so bile prej samostojne občine in ki so naselitveni prostor velikega števila Slovencev. Nadalje so odborniki krajevne organizacije ugotovili, da v marsikaterih farah velikovske občine do danes ni čutili sklepov škofijske sinode, kajti pomenčevanje v cerkvah se do današnjega dne nadaljuje. Člani kra-

jevnega odbora Velikovec so končno tudi zahtevali poživitev in okripitev političnega delovanja v domači občini.

Predsedstvo NSKS je predlog domačinov osvojilo ter dalo jasno obljubo, da osrednji organizaciji koroških Slovencev ne bosta pristali na nobeno rešitev manjšinskega vprašanja, ki ne bi ščitil koroških Slovencev na celotnem naselitvenem območju.

V zadevi kmečkozbojskih volitev jeseni 1976 je bil NSKS mnenja, da mora priti v najkrajšem času do dogovora in jasnih stališč slovenskih kmečkih organizacij glede samostojnega nastopa, ki ga je pripravljen Narodni svet z vsemi svojimi močmi podpreti.

NT, 10. 6. 1976

Tako bomo bojkotirali ugotavljanje 14. XI. 1976:

NA DVOJEZIČNEM OZEMLJU NOBENEGA SLOVENCA, V OSTALI AVSTRIJI CIM VEC SLOVENCEV!

Na dvojezičnem ozemlju na Koroškem pa so tri možnosti:

- a) kar je najbolj enostavno: ostati doma
- b) voliti neveljavno (belo)
- c) prekrizati rubriko „kroatisch“ ali „ungarisch“ ali si izmisliti kakšen drug jezik!

NT, 30. 9. 1976

Izstop iz SPÖ

Iz pisma, naslovljenega na Okrajno organizacijo SPÖ „Währing“ na Dunaju:

„Bis zuletzt hoffen wir, daß sich auch in Frage der slowenischen Minderheit, jene sozialistischen Kräfte durchsetzen werden, die die Minderheit nicht wegzählen wollen, sondern ihren Bestand und Entfaltung zu sichern bereit sind. Jedoch hat auch die SP nunmehr in der Minderheitenfrage ihre eigenen Prinzipien und Grundsätze über Bord geworfen. Die Minderheit soll dezimiert und dann noch weiter isoliert werden. Oberdies mußten wir mitansehen, daß sogar auf so angesehene Personen wie den Präsidenten der Nationalbank Dr. Kienzl, Bildungsfachmann Dr. Gmoser und andere Druck ausgeübt wurde, der diese zwang, sich von der slow. Minderheit zu distanzieren... Und dem tragen wir nun Rechnung und erklären unseren Austritt aus der SPÖ.“

K. SMOLLE F. WARASCH

NT, 18. 3. 1976

Globasnica: nismo krave, smo ljudje!

„Člen 7 — naša pravica“ in „Ne damo se preštevati“. Te dve kratki, a vsebine polni izjavi sta viseli na mogočem transparentu na Soštarjevi

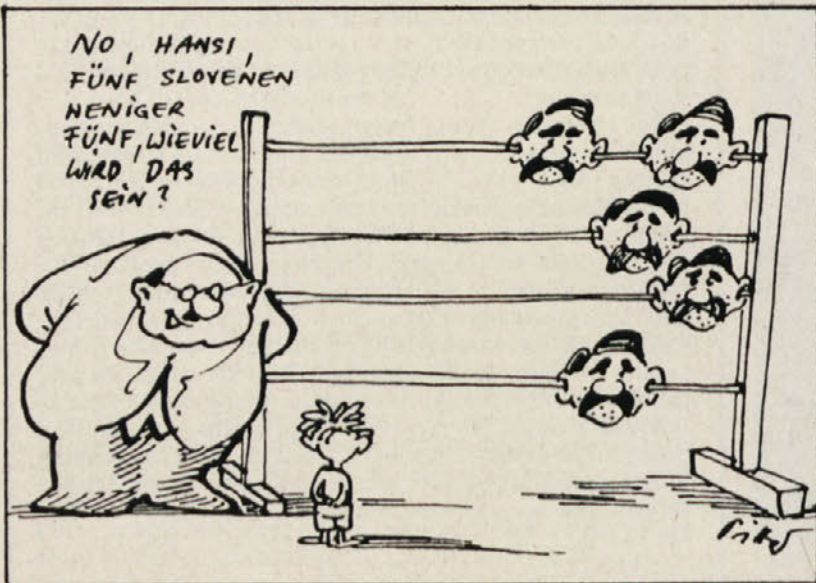
in borbenimi pesmimi. Po manifestaciji pa so bili kulturno-zabavni

moči“. Koroški Slovenci nimajo lastne godbe na pihala. Naj bi mor-

NT, 30. 9. 1976

Kapitulacija pred nacionalizmom: preštevanje sklenjeno Slovenci se bomo uprli z vsemi močmi diktatu 3 strank!

NT, 24. 6. 1976



NT, 13. 4. 1976

Skupna volja: ne damo se preštevati!

NT, 28. 10. 1976

14. NOV. ► BOJKOT! ► NE DAMO SE PREŠTEVATI ◀

NT, 21. 10. 1976

Ungleichbehandlung innerhalb der Volksschullehrer/innen

Mit Schulbeginn 1993/94 trat für alle VolksschullehrerInnen in Österreich u. a. eine Verminderung der Lehrverpflichtung um 1 Wochenstunde (von 24 Wh auf 23 Wh) in Kraft.

Die Lehrverpflichtung für alle in zweisprachigen Klassen unterrichtenden VolksschullehrerInnen blieb mit 21 Wochenstunden unverändert, was eine Ungleichbehandlung innerhalb der Volksschullehrerschaft Österreichs bedeutet.

Die Neuregelung ist eine Abwertung der täglichen Mehrarbeit in zweisprachigen Klassen, wo während der für ganz Österreich gültigen Unterrichtsstundenanzahl für Volksschulen täglich zwei Sprachen, deutsch und slowenische, unterrichtet werden.

Protestresolutionen der zweisprachigen VolksschullehrerInnen verzeichneten keinen Erfolg.

Alle Politikerversprechungen aus den Reihen der Regierungsparteien, wie das des NR Abg. Dr. Dieter Antoni, gegeben den Leitern der Arbeitergemein-

schaften für zweisprachige VolksschullehrerInnen – diese Angelegenheit wird im Rahmen, der nach Beginn des Schuljahres 1993/94 im Parlamentsausschuß stattfindenden Gespräche über offene Fragen im zweisprachigen Volksschulwesen geregelt werden – blieben bisher unerfüllt.

Die Pädagogische Fachvereinigung/Strokovno pedagoško združenje verlangt vom Herrn Bundesminister Dr. Rudolf Scholten, die ungerechte Behandlung der zweisprachigen VolksschullehrerInnen im Verordnungswege zu beseitigen oder sofort mit Vertretern der zweisprachigen VolksschullehrerInnen sowie der slowenischen Zentralorganisationen Gespräche über offene Fragen im zweisprachigen Schulwesen in Kärnten aufzunehmen, wobei ein Gesprächsthema die Beseitigung der Ungleichbehandlung der zweisprachigen VolksschullehrerInnen im Vergleich zu den übrigen VolksschullehrerInnen Österreichs, wäre.

Franz Kukovica, Obmann

Novim izzivom naproti – bilančni občni zbor Posojilnice Borovlje

Posojilnica Borovlje ni samo prebredla težave preteklih let, ampak svojo dejavnost že načrtno usmerja v prihodnost. To je kratek izsek poslovnega običnega zbora za leto 1992 in prvo polovico leta 1993, ki ga je Posojilnica Borovlje imela v petek, 5. novembra pri Cingelcu na Trati.

Najpomembnejši korak načrtovanja v prihodnost je gradnja novih bančnih prostorov na nekdanjem Scholzovem arealu v središču Borovelj. Kot smo v SV že poročali, bo Pobo imela v novem poslovnem centru svoje prostore. Skupni stroški za nakup in ureditev 620 kvadratnih metrov velikih prostorov bodo znašali približno dvajset milijonov šilingov. Kot je dejal predsednik Upravnega odbora, Janko Oitzel, je nakup teh prostorov, ki bodo odprti v drugi polovici prihodnjega leta, zgodovinski korak, saj pomeni, da bo slovenska banka postala enakovreden poslovni partner za domačine in goste.

Računski zaključek Posojilnice Borovlje za leto 1992 je bil uspešen. Iz revizijskega poročila Franca Kristofa je bilo razvidno, da je Posojilnica zvišala število članov in da je tudi razvoj njene bilančne vsote pozitiven, saj se je od 297 milijonov leta 1990 zvišala na 400 milijonov leta 1992. Tudi razvoj naložb in vlog kaže navzgor, predvsem zaradi sprememb v bivši Jugoslaviji pa je krepko nazadovala menjava. Ta razvoj pa je splošnega značaja in ne specifično posojilniški.

Krepko narasla so posojila, kar je privedlo do tega, da se je razmerje med posojili in naložbami izboljšalo, ni pa še doseglo optimalne ravni.

Revizijsko poročilo pozdravlja in podpira nakup novih posojilničnih prostorov na nekdanjem Pravhovem (Scholzovem) arealu, ugotavlja pa, da je Posojilnica s tem trenutno izpolnila svoj investicijski okvir in bo morala kritju novih stroškov posvetiti ustrezno poslovno pozornost.

Preteklo poslovno leto in tudi zadovoljivi podatki za tekoče poslovno leto, ki so tudi sad delavnosti dobro izobraženega in motiviranega bančnega osebja s poslovojem Traudi Kraxner in Francem Kelichom na čelu, kažejo, da bo Posojilnica Borovlje novemu izzivu vsekakor kos. Med Posojilnicami zavzema boroveljska drugo mesto za najmočnejšo, to je Posojilnico Pliberk. Z dobičkom bo Posojilnica krila tudi zadnji dolg iz preteklih let.

Učenke in učenci krajevnega oddelka slovenske Glasbene šole so prispevali kulturni spored občnemu zboru. Posojilnica Borovlje dosledno podpira domačo kulturno dejavnost, za kar se ji je v imenu društva in Glasbene šole zahvalil Roman Verdel. Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik Zadrugne zveze Mihi Antonič in njen poslovodja Joza Habernik. Antonič je boroveljski Posojilnici čestital za njeno delovanje.

Franz Wakounig

Občni zbor Posojilnice-Bank Pliberk

Posojilnica-Bank Pliberk je imela svoj redni občni zbor v Gornji vasi v območju svoje poslovalnice v Žvabeku. Zbralo se je lepo število članov in med temi tudi odlični gostje, saj je predsednik Lipej Kolenik posebej pozdravil podžupana občine Bistrice Jožeta Partla, podžupana občine Globasnica Janeza Hudla, odbornike EL iz občin Pliberk, Bistrica, Globasnica in Suha, zastopnike Zveze slovenskih zadrug, podpredsednika Valentina Kumra, dir. dipl. trg. Joza Habernika, predsednika nadzornega odbora Zveze, in obenem predsednika Kmečke gospodarske zadruge dir. inž. Fridija Kapuna in revizorja Hanzija Dragaschniga, nadalje predsednika Narodnega sveta in hišnega odvetnika dr. Matevža Grilca, predsednika EL Andreja Wakouniga ter številne zastopnike kulturnih, športnih in drugih društev ter zastopnike bank iz Slovenije.

Občni zbor se je spomnil tudi z minuto molka pokojnih članov, preden je začel z dnevnim redom. Obširno poročilo o delovanju upravnega odbora je podal predsednik Lipej Kolenik, poudaril ob začetku ustanovitve samostojne hranilnice in posojilnice v Žvabeku v letu 1891, ki je bila spojena s Posojilnico-Bank Pliberk leta 1982. Krajani Žvabeka so močno povezani s Posojilnico-Bank Pliberk, uspešen razvoj v zadnjih letih se je v poslovnem letu 1992 bistveno še stopnjeval pri vseh poslih. Upravni odbor je imel veliko število sej in obravnaval vse zadeve, ki spadajo v njegov delokrog, dal je potrebna soglasja za izposojila, obravnaval računski zaključek in revizijsko poročilo. Posojilnica-Bank Pliberk je prispevala za potrebe društev, zborov, ustanov in organizacij v svojem okolišu v letu 1992 s plakati, letaki, inserati, prevzela stroške za razne prireditve, kopije in z direktnimi

podporami (okroglo ATS 700.000,-. Poslovna hiša v Pliberku je postala na osnovi uspešnega razvoja premajhna. Odbori in poslovodstvo so iskali skupno najboljše variante pregradnje predstavljena je bila nova banka v načrtu in modelu. V imenu pravnega odbora se je predsednik Lipej Kolenik zahvalil članom in vlagateljem ter poslovnim prijateljem za zaupanje, Kmečki in Živinorejski zadrugi ter vsem firmam za prijetno sodelovanje, Zvezi slovenskih zadrug za strokovno in kapitalno pomoč, revizorjem za stvarno kontrolo in nasvete, hišnemu odvetniku dr. Matevžu Grilcu za pravne nasvete, članom obeh odborov za dobro opravljeno delo, in poslovodstvu ter vsem nameščencem, zastopnikom banke iz Slovenije, na čelu z Ljubljansko banko za uspešno sodelovanje. Občni zbor je vzel poročilo na znanje. Poročilo za nadzorni odbor je podal občnemu odboru podpredsednik dir. Joško Koncila, ki je poročal, da je nadzorni odbor obravnaval vse zadeve, ki spadajo v njegov delokrog, da je vršil potrebne preglede ter delo upravnega odbora in poslovodstva tekoče spremljal. Poudaril je, da so krediti dobro zavarovani in vlagatelji lahko prepričani, da so njihovi prihranjeni denarji v Posojilnici-Bank Pliberk dobro in varno naloženi. Pravila, zakoni in poslovniki so se upoštevali, s strani nadzornega odbora so bila dana vsa potrebna soglasja. Pravtako je notranji revizor nadzornemu odboru o svojih ugotovitvah tekoče poročal. Revizijsko poročilo in bančno-nadzorstveno poročilo je občnemu odboru posredoval strokovni revizor Hanzija Dragaschnig in ga je občni zbor vzel na znanje.

Računski zaključek za poslovno leto 1992 je obrazložil občnemu zboru poslovodja dir. Joško Nachbar. Posojilnica-Bank

Pliberk je imela ob koncu leta 1992 1.101 člana, ki so imeli vplačanih 45.256 deležev v skupni vsoti ATS 9.061.200,-. Bilančna vsota je znašala 462,8 milijonov, letni promet pa 5,119 milijard šilingov. Primarne vloge so znašale 434,4 milijonov, vsota kreditov pa skupno 244,7 milijonov šilingov. Občni zbor je računski zaključek z vsemi glasovi potrdil in pravtako sklenil, da se izkazani dobiček pripiše rezervnemu skladu, na predlog dr. Matevža Grilca pa podelil upravnemu in nadzornemu odboru soglasno razrešnico. Poslovodja Joško Nachbar je podal poročilo o aktualnem stanju vlog, kreditov, prometa in bilančne vsote z dnem 31. 10. 1993 in z veseljem ugotovil, da ima Posojilnica tudi v letu 1993 nadpovprečne prirastke in da zaupanje v Posojilnico-Bank Pliberk raste. Dosežen bo zastavljen cilj, da bo znašal letni promet v letu 1993 šest milijard šilingov. Zahvalil se je za zaupanje, članom odborov za prijetno sodelovanje, vsem sodelavcem in sodelavkam pa za strokovnost, požrtvovalnost in kvaliteto opravljenega dela. Dir. Zveze dipl. trg. Joza Habernik je povedal, da so pri vseh Posojilnicah nadpovprečni prirastki, ki pogojujejo strukturne spremembe našega združništva. Posojilnici-Bank Pliberk je k uspehu čestital in želel tudi v bodoče uspešnega razvoja. Nadalje so izrekli besede priznanja in čestitke predsednik Narodnega sveta dr. Matevž Grile, predsednik EL Andrej Wakounig, predsednik KGZ Pliberk dir. inž. Fridi Kapun, podžupan Jože Partl, zastopnik Ljubljanske banke dir. Maks Jaž in dir. SIB-Banke dir. Senič, zastopniki društev Helena Močnik, Franci Keužnik, in dir. Lenart Katz so se zahvalili za prejete podpore.

S skupnim kosilom se je občni zbor končal v prijetnem vzdušju.



Po občnem zboru v Borovljah so zadrugniki še nekoliko posedeli v prijetnem vzdušju pri Cingelcu na Trati

Nove šole – boljše delo

Poleg gospodarskih in političnih težav Slovenijo še vedno pesti tudi šolska nerazvitost, ki se kaže predvsem v pomanjkanju prostora za enozimski pouk v osnovni šoli, v srednji šoli pa ob enakih zadregah dodatno še v pomanjkanju prostora nasploh, zaradi česar ne morejo sprejeti vseh, ki bi se želeli vpisati. Medtem ko je izmenski pouk takorekoč stalen pojav za kakšno tretjino učencev, se premajhna sprejemljivost srednjih šol stopnjuje šele v novjšem obdobju. Po eni strani je to posledica dejstva, da srednja šola, h kateri v Sloveniji sodi vse izobraževanje med osnovno in visoko šolo, torej tudi dvo- in triletna poklicna šola, postaja nekakšna obvezna šola oz. izobraževalni minimum in se zanjo odloča že več kot 95 % osnovnošolcev, po drugi strani pa tudi premalo upoštevane dejstva, da smo v obdobju, ko osnovno šolo končuje nadpovprečno veliko učencev.

Izmenski pouk celo v nadpovprečnem obsegu je bil trajna značilnost šolstva tudi v koroški enoti zavoda za šolstvo Slovenije. Šolski prostor enostavno ni dohajal rasti prebivalstva, razen tega je bilo veliko šol razdeljenih med drugo svetovno vojno – zlasti v Mislinjski dolini. Svoj delež k težavam s šolsko mrežo so primaknili še selitvena gibanja iz gorskih zaselkov v dolino in po dolinah navzdol proti večjim krajem. Seveda so si povsod – in to dokaj uspešno – prizadevali, da bi šolam vsaj z dozdavami zagotovili dovolj prostora in čimprej tudi le dopoldanski pouk. Ker šola še vedno skoraj povsod služi kot družbeno središče kraja, so jo občani radi podpirali in lepšali najpogosteje naravnost iz lastnega žepa s tako imenovanimi samopriskevki v višini 1,5 do 2 % mesečne plače; svoje je kdaj prispevala občina, v revnejših predelih tudi republika.

Tako so zgradili številne šolske zgradbe – v veliki večini za osnovno in drugje po Sloveniji dokaj poredko za srednjo šolo, ki pa so jih na Koroškem pridobili tudi s posebnimi prispevki gospodarstva, npr. na Muti in v Slovenj Gradcu, že v času prvega povojnega socializma pa tako

gimnazijo kot poklicno kovi-narsko in strojno šolo na Ravnah. Lahko bi rekli, da slednje velja tudi za rudarsko šolo v Mežici, dokler je pač delovala, vendar ta nikoli ni imela svoje stavbe.

Presenetljivo je, da je od koroških občin prva prešla na enozimski pouk gospodarsko najsihibejša med njimi – radeljska (1989). Sledili so ji v Dravogradu (1991), v letu 1992 pa je to z izjemo že skoraj prenapolnjene srednje šole uspelo še Slovenjgradcu, kjer so ob pričetku lanskega šolskega leta odprli povsem novo osnovno šolo. S tem so lahko prejšnjo zelo veliko mestno šolo z več kot 1400 učenci razdelili v dve primerno veliki vzgojno izobraževalni ustanovi.

Kot zadnja na Koroškem je v sedanjem šolskem letu pričela odpravljati izmenski pouk še občina Ravne, gospodarsko sicer vedno najmočnejša med njimi. Letošnje poletje so končno dogradili že pred leti začeto nadstropje na šoli Koroški jeklarji in s tem pridobili kar blizu 2500 metrov novih površin, ki bodo tej šoli, znani po prizadevnem uvajanju novosti v šolskem delu (npr. uvajanje zgodnejšega pouka tujega jezika že v 3. razredu namesto šele v 5. – kot to določa uradni predmetnik), omogočili nov delovni polet. Pod njihovo streho pa se je preselila še ravska glassbena šola, ki so ji namenili okrog 900 površinskih metrov. Tudi za to šolo je to izredno pomembna pridobitev, saj so doslej gostovali v dveh stavbah. Ena od obeh je ravenški grad, kjer domuje predvsem študijska knjižnica, ki ji je že tudi pričelo primanjkovati prostora.

Osnovno šolo Koroški jeklarji je pred leti zgradila ravska železarna v novem naselju na Javorniku, kjer so stanovali predvsem njeni delavci. Do strehe je zgradila zdaj na novo odprto nadstropje, potem pa ji je zmanjkalo denarja. Letos ga je dogradila ravska občina z najetim kreditom v višini 130 milijonov tolarjev. Na podoban način se zdaj lotevajo prizidka pri drugi ravenški osnovni šoli – Prežihovega Voranca, kjer pa je predračun približno enkrat večji in ga najbrž ne bodo zmogli brez državne pomoči. Manjši prizidek je potreben še v

Mežici in ga predvidevajo v naslednjem koledarskem letu, ko jim bo morda le uspelo, da se končno znebijo naporenega in nepriljubljenega manj uspešnega izmenskega pouka.

Seveda šole nikjer niso zgolj puste stavbe, namenjene samo pouku. Tako kot slovenska gimnazija v Celovcu marsikatera od njih skriva pravo likovno bogastvo, recimo vuzeniška in prevalska. Povsod, tudi na podružnicah, imajo bogate krajevno zgodovinske zbirke, npr. narodopisno blago v Mislinji, Vorančeva spominška zbirka na „njegovih“ ravenški in Meškova na selški šoli. Skoraj povsod, kjer se je to dalo, so lepo uredili najbližjo okolico, marsikje z vrtovi in sadovnjaki. Vse to je kraju v ponos, šoli pa daje dodatne možnosti za popestritev vsakdanjega življenjskega utripa.

Francšek Lasbaßer

Čestitke

gospe Jerici Koletnik iz Nonče vasi za rojstni dan;
gospe Pavli Firja iz Kazaz za 67. rojstni dan in god;
gospodu patru dr. Janku Hajšku za rojstni dan in god;
gospodu Mirku Perču iz Rinkol za rojstni dan;
gospodu Francu Smrtniku iz Kort za 60. rojstni dan;
gospodu Martinu Wassnerju iz Homeliš za 60. rojstni dan;
gospodu Jošku Lepuschitzu iz Ščedma za osebni praznik;
gospe Rezki Lepuschitz iz Šentjakoba za osebni praznik;
gospodu Martinu Pauliču z Obirskega za 60. rojstni dan;
gospodu Matevžu Weberju iz Želuč za 60. rojstni dan;
gospe Elzi Pörtsch iz Železne Kaple za rojstni dan;
gospe Uršuli Mak s Šajde v Selah za 84. rojstni dan;
gospe Ceciliji Preinig iz Grabalje vasi za osebni praznik;
gospodu Alojzu Raschunu iz Mlinč za osebni praznik;
za rojstne dneve članicam društva upokojencev v Selah: Justini Mak-Covnarjevi, Urši Mak-Štefunovi, Justini Dovjak-Senčnikovi ter Mariji Lipuš pri Trklu;
gospe Marici Karničar-Predasnikovi z Obirskega za 70. rojstni dan.

Borovlje

Občina Borovlje sporoča, da bo letošnji Martinov semenj

v četrtek,
11. novembra,

na Glavnem trgu
v Borovljah.

Strömung – nova premiera Plesnega teatra IKARUS



Prizor iz predstave „Strömung – Tokovi“

Zanimanje za Plesni teater Ikarus raste od premiere do premiere. Vse kaže, da je to gledališče postalo tista priznana avantgarda, katero nujno potrebuje vsako kulturno življenje vsake dobe. Prvič v kooperaciji z Mestnim gledališčem Celovec je koreografu in vodji Zdravku Haderlapu uspelo povezati profesionalne in ljubiteljske umetnike tako, da so bile meje med njimi popolnoma zabrisane.

Pred dvajsetimi leti je umrla v Rimu avstrijska pisateljica Ingeborg Bachmann, ki je imela vse prej kot ljubezniv odnos do svoje domovine Koroške. Po smrti pa postaja vedno bolj „last“ prav tistih, od katerih je bežala. Pravzaprav tipična usoda velikih umetnikov.

Zdravko Haderlap je v dvajsetih slikah z močjo giba in

glasbe (Stefan Bodzin) obrnil duševnost inteligentne, občutljive ženske kot rokavico, na dan so prišle njene najbolj vzvišene pa tudi za normalnega smrtnika shriljive duševne borbe in vsakdanje „norosti“. Ingeborg Bachmann je v tej umetniški obdelavi samo človek, to pa je pravzaprav edino in bistveno za te vrste „retrospektivo“.

Izredno impresivni prizori so izdelani z veliko natančnostjo in zahtevnim plesnim gibom. Vendar pa bi strnitev nekaterih zadnjih prizorov predstavi ne škodovala.

Predstave Ikarusa „Strömung – Tokovi“ si lahko ogledate še do 27. novembra vsak dan, razen ob nedeljah in ponedeljkih, v Občinskem centru v Šentrupertu v Celovcu, ob 20.00 (nekdanji Volkskino).

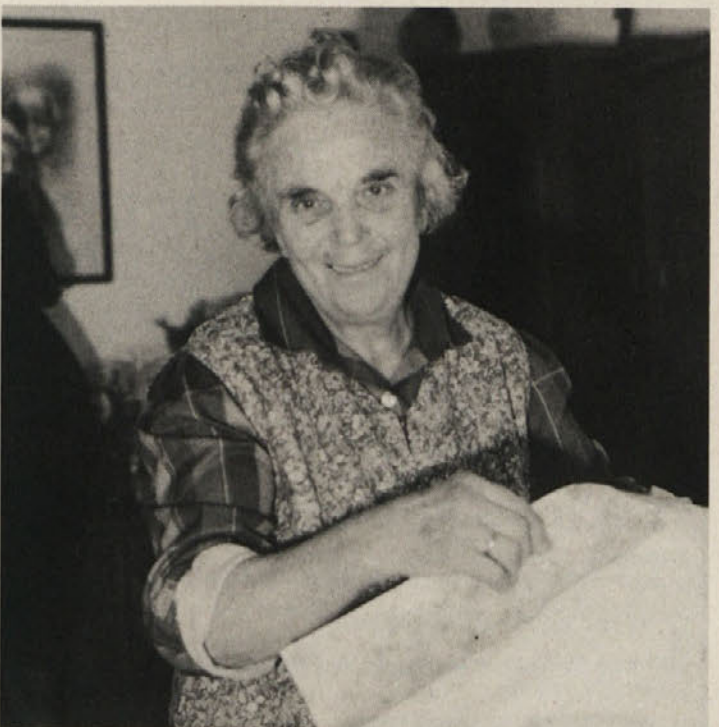
70 let Ane Zablatnikove

Pred nedavnim je praznovala v Bilnovsu pri Bilčovsu svoj 70. rojstni dan gospa Ana Zablatnik, katere se koroški Slovenci spominjajo kot marljive kulturne delavke iz znane Kumrove družine.

Njeno življenje je vedno pomenilo le delo in skrb za družino. Veliko je prestala v vojnem času, ko je zaradi podpiranja partizanskega gibanja na Ko-

roškem bila zaprta v celovških zaporih.

K njenemu rojstnemu dnevu so ji čestitale tudi zastopnice Zveze slovenskih žena in pokramljale z njo v veselem vzdušju v novo opremljeni sobi, za katero ji je za rojstni dan lastnoročno naredil pohištvo sin mizar Gusti, kako je ponosno povedala.



Ana Zablatnik, Kumrova mama iz Bilnovsa, je z nasmeškom sprejemala čestitke svojih sovrstnic

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski
časopis
koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Urednika/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za upokojence 280.); za Slovenijo 1500 tolarjev.

Datum	Kraj	PRIREditVE	Prireditelj
Sreda, 10. 11. 19.30	pri Miklavžu v Bilčovsu	Informativni sestanek ZSO	ZSO
Sreda, 10. 11. 15.00	Pri Joklnu v Celovcu Badg. 7	Po motivih Svetlane Makarovič: Stonogini prijatelji – Tausendfüßlers Freunde. Izvedba: Marjan Hinteregger	KD „Pri Joklnu“
Četrtek, 11. 11. 19.30	v prostorih Posojilnice Pliberk	Informativni sestavek ZSO	ZSO
Četrtek, 11. 11. 19.30	v Posojilnici v Pliberku	Informativni sestanek Zveze slovenskih organizacij (dr. Sturm, dr. Wakounig)	ZSO
Petek, 12. 11. 19.30	v Slomškovem domu v Celovcu	Podelitev Einspielerjeve nagrade Glasbeno spremstvo: družina Zwitter iz Zahomca Nagrado bo prejel prof. Philipp Rauscher	KKZ
Sobota, 13. 11. 19.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Premiera muzikla "Zajčji festival" (James Krüss) Režija: Gordana Schmidt, glasba: Edi Oraže, Hanzi Sticker	SPD Rož, Katoliška mladina
Sob., in. ned., 12. in. 13. 11.	Izlake	Seminar Zveze slovenskih žena Prijave g. Kokot. 0 46 3/51 43 00-40	ZSZ
Sobota, 13. 11. 20.00	v gostilni Hafner v Gornji vasi pri Žvabeku	Tradicionalni Koroški večer Sod.: baletna šola COVA, LEC Pliberk, Polizeichor Villach, Oktet Suha, MGV Heimatklang Bach, Pevsko instr. skupina Žvabek	KPD „Drava“
Sobota, 13. 11. 20.00	v gostilni Štekl v Globasnici	Martinovanje z ansamblom WINDY	Sportclub Globasnica
Torek, 16. 11. 19.30	v Posojilnici v Miklavčevem	Informativni sestanek Zveze slovenskih organizacij (dr. Sturm, dr. Wakounig)	ZSO
Sreda, 17. 11. 19.30	v domu v Tinjah	Predavanje: Vloga slovenske gimnazije v procesu modernizacije slovenske narodne skupnosti na Koroškem Predava: mag. Jernej Župančič	Dom v Tinjah
Petek, 19. 11. 19.00	v Domu v Tinjah	Literarni večer ob 20-letnici smrti Christine Lavant; prof. H. Maurer: Iz življenja Ch. Lavant, H. Gartner-Zeitlinger recitira njene pesmi Glasba: Roman Verdel, flavta in Janez Gregorič, kitara	
Sobota, 20. 11. 19.30	v farni dvorani v Šmihelu	O. Vecchi: L'amfiparnaso – glasbena komedija z lutkami; izvaja Hortus Musicus	KKZ in KPD Šmihel
Sobota, 20. 11. 20.00	v Kulturnem domu v Šentprimozu	Jernej Novak: Prizori s Prežihom – premiera režija: Peter Militarov, scena: Meta Hočevar, koreografija Tanja Zgonc. Izvedba predstave: Gledališče ob Dravi	SPZ, Gled. ob Dravi
Sobota, 20. 11. 19.00	v Kulturnem domu na Radišah	Redni občni zbor SPD „Radiše“ Po občnem zboru predavanje z diapozitivi o kult. delovanju	
Sobota, 20. 11. 20.00	v stari šoli v Šentjanžu	Večer Jazza „Les trois Arts“ Nast.: Tonč Feinig-piano, Stefan Thaler-bas, Klaus Sauli-drums, Marko Lackner-sax.	SPD „Šentjanž“
Nedelja, 21. 11. 10.00	v Kulturnem domu	Alenka Bole, v ljubeznivi kompaniji z Astrid Lindgren in Shakespearom: Igramo zase... in za vas Nast.: mladinska igralska skupina SPD „Radiše“; režija: Alenka Bole	SPD „Radiše“
Nedelja, 21. 11. 14.30	pri Šoštarju v Globasnici	Koncert ob 20-letnici MoPZ „Franc Leder-Lesičjak“; sod.: MoPZ „Franc Leder-Lesičjak“ iz Štebna, MoPZ „Kralj Matjaž“, MePZ „Peca“, Gem. Chor Globasnitz, kvartet „Kralj Matjaž“	SPD „Edinost“
Nedelja, 21. 11. 14.30	v Domu v Tinjah	Tako smo živeli – življenjepis kor. Slovencev, predstavitev knjige	
Ponedeljek, 22. 11. 19.30	v Domu v Tinjah	Igor Torkar – Umiranje na obroke Večer vodi Horst Ogris	
Nedelja, 28. 11. 14.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Kabaret Martin Krpan gostuje gled. skupina iz Borovlj; režija Bogomir Veras	SPD „Rož“



OBZORNİK

Batine namesto spomina na revolucijo

MOSKVA. Na 76. obletnico oktobrske revolucije so pripadniki in simpatizerji komunistične ideologije organizirali v Moskvi demonstracije, ki se jih je udeležilo več kot tisoč oseb. Pri zboru v Medvedkovem gozdiču pri Moskvi so demonstranti s seboj nosili številne transparente s prosovjetskimi parolami, pa tudi Leninovih in Stalinovih slik ni manjkalo. Vodja Ruske komunistične delavske stranke, Vladimir Gusov, je pozival k bojkotu decembrskih volitev in referendumu, s katerim naj bi sprejeli osnutek nove ruske ustave. Policija je vrsto demonstrantov priprla.

Rdeči trg, v časih Sovjetske zveze

glavna scena revolucijskih proslav, je moskovska policija preventivno nadzorovala, težko oborožene enote pa so varovale zapor Lefortovo, kjer sta zaprta glavna akterja nedavnega krvavega političnega razpleta, bivši ruski podpredsednik, general Aleksander Ruckoj in predsednik parlamenta, Ruslan Hasbulatov. Do demonstracij je prišlo tudi v nekaterih sibirskih mestih, v beloruski prestolnici Minsk pa so demonstranti trgali simbole sedanega sistema. Ukrajinski komunisti pa so ruskega predsednika Borisa Mihajloviča Jelcina imenovali kriminalca.

Kri in pogajanja na Bližnjem Vzhodu

JERUZALEM. Izraela in palestinske osvobodilne organizacije PLO očitno še tako rabiatne akcije ne morejo več spraviti s poti pogajanj in konsensa. Po nekaj dneh sta se delegaciji obeh strani spet znašli za skupno mizo, da bi rešili zapleteno vprašanje izraelskega umika iz Jeriha in iz Gaze. Palestinci zahtevajo popoln umik, Izrael pa si hoče pridržati pravico nadzora in opazovalca. To po-

novno srečanje je potekalo v znamenju napada radikalnih islamskih fundamentalistov Hamas na vodjo in ideologa radikalne judovske skupine Guš emunim, rabija in bivšega poslanca Šaima Druckmana. Guš emunim odklanja vsakršna pogajanja s Palestinci in zahteva takojšnjo aneksijo zasedenih ozemelj v prid Veleizraelu.

Protest proti ustaškemu denarju Hrvaške

ZAGREB. Demokratična in samostojna Hrvaška ima očitno zelo problematičen odnos do tradicije fašistične Nezavisne države Hrvaške (NDH), ki je po milosti nacistične Nemečije obstajala v letih 1941 – 1945. Po nedavnem sklepu hrvaškega parlamenta, Sabora, bo nova hrvaška valuta nosila ime kuna, ki je bila plačilno sredstvo tudi v fašistični Hrvaški. Proti tej vprašljivi odločitvi je sedaj

protestirala Judovska skupnost na Hrvaškem. V pismu državnemu predsedniku Franju Tuđmanu so Judje zapisali, da je ta odločitev „zbudila neprijetne spomine“. Fašistična Hrvaška je Jude in druge narodnosti, predvsem še Srbe in Rome, preganjala prav tako ostro kot Hitlerjeva Nemčija, na tisoče jih je bilo ubitih v koncentracijskem taborišču Jasenovac.

Heide Schmidt na čelu Liberalnega foruma

DUNAJ. Svobodnjaška ločina, Liberalni forum, se je konec minulega tedna na svojem prvem konventu konstituiral kot stranka. Pričakovano je Heide Schmidt bila izvoljena za predsednico stranke. Sploh imajo ženske v tej politični skupini velik domet, saj sta poleg nje še dve ženski v predsedstvu stranke. V svojem programatičnem govoru je no-

voizvoljena predsednica Schmidt dejala, da se stranka ne bo dala strpati v neke določene ideološke ali tematske predalčke. Schmidtova pa je tudi priznala, da je dolgo napak ocenjevala razvoj v svobodnjaški stranki. Ker je tam postala samo alibi za dozdevno liberalnost stranke, se je od nje ločila.

Opravičilo za zločine kolonializma

TOKIO. Japonski premier Morihiro Hosokava se je pred dnevi opravičil južnokorejskemu predsedniku Kim Žong Savmu za zločine, ki jih je kolonialistična Japonska zagrešila nad Korejo v letih 1910 – 1945. To je prvič, da je kak japonski vladni šef priznal to krivdo Japonske. Japonski premier se je za tak korak odločil tudi v senci vse bolj rastočega

protijaponskega vzdušja v Koreji, kjer nameravajo med drugim celo podreti poslopje, ki so ga leta 1926 sezidali Japonci in je do leta 1945 bilo sedež kolonialne vlade. V tem poslopju je trenutno korejski narodni muzej. Za podobne zločine se je japonski premier opravičil že pri Kitajcih.

Spet rasistični izpadi južno od Brennerja

BOZEN. Kot piše južnotirolska izdaja magazina profil, Südtirol-profil, naj bi spet neki politik Südtiroler Volkspartei dal od sebe podobne rasistične izjave kot bozenski odbornik Atz. Tokrat naj bi

podžupan občine Villanders, Anton Rabensteiner dejal, da je treba vse Sinte in Rome obesiti. Atzev komentar je pahnil SVP v doslej največjo notranjo krizo in jo prignjal na rob propada.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKO ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 10. 11. Glasbena sredo.
Večerna 21.05 – 22.00 Osrednji koncert SPZ

Četrtek, 11. 11. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 12. 11. Kulturni magazin

Sobota, 13. 11. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 14. 11.
6.30– 7.00 Dobro jutro na Koroškem – Duhovna misel (žpk. Jurij Buch)
18.10–19.00 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 15. 11. Slovenska žena na Koroškem: Mati in narodna delavka

Torek, 16. 11. Partnerski magazin



TRIBUNA BRALCEV

Sturmu v premislek

V zadnjem Slovenskem vestniku je Marjan Sturm zelo polemično reagiral na moj govor, ki sem ga imel na sprejemu NSKS in EL v Modestovem domu. K temu bi mu rad povedal le nekaj svojih misli.

Dejal sem, da nekateri nočejo uvideti, da je njihov čas minil, tu pa sem mislil na obe osrednji organizaciji. Kajti čas je minil, da bi si Slovenci še mogli dovoliti dvo-tirnosti. V neki skupni organizaciji bo pluralizem bolj prišel do izraza, ker bodo imeli vsi „Slovenci“ možnost, izvoliti svoje zastopnike. Ta gremij pa bo v stiku z deželnimi in državnimi oblastmi zastopal enotno mnenje. Potem bo tudi za odgovorne politike, ki so se dosedaj pogostokrat izgovarjali na našo neenotnost, težje odkloniti naše želje in zahteve.

Kako pride Marjan Sturm do zaključka, da NSKS in EL s to iniciativo želita podkrepiti svoje odklonilno stališče do antifašističnega odpora koroških Slovencev, mi je povsem nejasno. Zasluge koroškega partizanstva so vendar nasporne. Znano je, da je velika večina koroških partizanov prišla iz vernih slovenskih družin, katerim je „potrebna leva

struktura“ v tistih dneh bila posvem deveta briga in ki so se uprli okupatorju iz prepričanja, da je to verjetno edina možnost, kako ohraniti svoje življenje in tudi svojo identiteto. Moji predniki po mamini in očetovi strani so bili izseljeni in kot mnogi drugi trpeli pod nacizmom. Smrtnikova družina je v tistih dneh podpirala partizane in vsi skupaj smo na to še danes zelo ponosni. Podpirali pa so partizane zaradi tega, ker jim je bilo slovenstvo pri srcu, nikakor pa ne zaradi neke leve ideologije.

Zame, ki sem zagovornik samostojne politike koroških Slovencev, so že partizani bili, če tako hočete, poinirji samostojnosti. Uprli so se samostojno in neodvisno, zavedajoč se, da je človek svoje lastne usode kovač. Če bi partizani tedaj mislili tako, kot danes Sturm, bi se integrirali v nemško vojsko in skriti za nemškimi uniformami poskušali rešiti svoje glave.

Sem zaveden Slovenec, kateremu obstoj naše narodne skupnosti ni vseeno. Zato zagovarjam enotno organizacijo, ki bo zastopala interese vseh Slovencev na Koroškem.

Franč Jožef Smrtnik, Korte

„Opozorilo društvom ... do enega leta stroge kazni!“

Agresivnost in stil člankov, predvsem v zadnji številki SV, žal presega celo zloglasni način pisanja nemško-nacionalnega tiska v 70-ih letih.

V člankih in izjavah „slavna“ trojica ZSO (Wakounig, Sturm, Malle) opozarja, poziva, svari in ustrahuje odbornike društev koroških Slovencev. Med vrsticami označujejo odbornike slovenskih društev, ki v velikem številu primerov nadpovprečno prispevajo k ohranitvi slovenskega življa na Koroškem, kot elitarne funkcionarje. Odbornikom slovenskih društev odrekajo pravico soodločanja in udrihajo po vsakem Slovencu, ki je za demokratično izvoljeno, pluralistično, nasproti, večinskemu narodu pa enotno zastopstvo. Svarijo pred katastrofo, grozijo, da je to razveljavitev člena 7 ADP, celo dvojezično šolstvo je menda ogroženo.

Spoštovani Hubert Mikel!

Če bi opozorilo prebral bolj natančno in ne iskal v muhi slo-na, bi videl, da smo pisali o seznamu članov društev. Tudi nam je znano, da so seznam odbornikov na voljo na okrajnem glavarstvu, vendar ne gre za odbornike. Dr. Grilc je na zadnji tiskovni konferenci povedal, da bo NSKS pač potreboval „listo“, če bi ne bilo mo-

goče, da bi lahko volil z dodatnim lističem vsak na Koroškem (torej tudi večinski narod, op.). To možnost je Urad zveznega kanclerja že zavrnil (ne samo enkrat), zato tudi pišemo, da tako glasovanje ne bo šlo mimo registriranja in v končni konsekvenci preštevanja.

Uredništvo

Koroški ravnatelji v Porabju

Nekako ob pričetku šolskega leta koroška enota Zavoda za šolstvo Slovenije že nekaj let pripravi poučno potovanje za svoje ravnatelje od otroških vrtcev do srednjih šol. Tega smo se na zavodu lotili predvsem na osnovi spoznanja, da bodo ravnatelji lahko mnogo bolj poglobljeno načrtovali takšno dejavnost za svoje učence in učiteljske zbore. Enako pomembno je vzdušje medsebojnega sodelovanja med zavodom in šolami ter med ravnatelji. Za potovanje je značilna tudi ustrezna strokovna raven, ki jo zagotavlja sodelovanje s pristojno enoto zavoda na izbranem območju Slovenije.

V minulih osmih letih smo dodobra spoznali slovenske šolske in splošne posebnosti, že lani pa smo se med vračanjem iz Bele Krajine odločili, da letošnje potovanje namenimo porabskim Slovincem na Madžarskem, torej skrajnemu severovzhodnemu naselitvenemu prostoru našega naroda. Kako odmaknjen svet je to, je bilo spoznati že med pripravami ob dejstvu, da v Sloveniji ni „uradnega“ zemljevida, ki bi nas vodil tja. Porabja enostavno ni niti na velikem zemljevidu Pomurja niti v še natančnejšem Atlasu Slovenije, ki sicer zajema precejšnje predele narodnega ozemlja v Italiji in Avstriji. Častna izjema je le znameniti zgodovinski Kozlerjev Zemljovid sovenske dežele in pokrajin iz leta 1853, kjer zanesljivo najdemo npr. tudi Štefanovce in Gornji Sinik (danes Števanovci in Senik).

No, bilo nas je okrog 30, ki smo se v letošnjem oktobru odpravili proti Monostru. Skladno z vzorno pripravljenim razporedom s pomočjo pomurske enote zavoda je bila prva postaja Murska Sobota, kjer se nam je pridružil predstojnik F. Huber in nekaj pozneje na prvi obiskani šoli v Števanovcih še profesorica slovenščine Valerija Perger, ki je zdaj službeno zadolžena za slovensko šolstvo v Porabju. Za večino je bil prvi močan pretres spoznanje, da to šolstvo, ki je tudi po obsegu zelo skromno, komajda zasluži izraz slovensko. Na razredni stopnji osnovne šole imajo namreč samo 2 ali 3 ure slovenščine tedensko in to je ob precej močnejše zastopanje državnem jeziku in vsem ostalemu pouku v madžarščini že tudi vse. Nekoliko bolje je na predmetni stopnji s 3 do 4 urami slo-

venskega jezika, vendar je tu že preveč zamujenega, zlasti še zaradi tega, ker tudi doma večinoma govorijo madžarsko. Tako je pogovorna zmogljivost učencev in še posebej, na žalost, tudi učiteljev v slovenščini več kot skromna in V. Pergerjevo čaka zares veliko dela. Predvsem bo potrebno doseči spremembe predmetnika v korist rodne jezika in uvesti dvojezičnost, samoumevno za madžarsko manjšino v Sloveniji, kar je seveda naloga ministrstva. Časa ni veliko – podatki kažejo, da se število Slovencev naglo zmanjšuje in naj bi jih bilo le še okrog 4500.

Sledil je obisk šole in vrtca v najbolj slovenskem Gornjem Seniku, ki je od letošnje pomladi že povezana s šolo v koroški Misljini, in zatem kar trojezične šole v Monostru – napis ima v madžarščini, slovenščini in nemščini. Tu se je do kraja izoblikovalo drugo pomembno spoznanje: slovenstvu bi se lahko veliko pomagalo z glasbenim poukom v slovenščini, saj je zelo spodbudna prav takšna koroška izkušnja. Prvotna pobuda glasbenih šol iz Slovenj Gradca in Raven se je po začetnem letu 1977 razrasla v pravo koroško glasbeno šolo od Zilje do Žvabeka z več kot 20 enotami in okrog 330 učenci. Morda bo slovenska država našla pot, da npr. preko soboške glasbene šole omogoči potujočega glasbenega učitelja za omenjene tri porabske šole.

O vsem tem je tekla beseda tudi med popoldanskim razgovorom na Zvezi Slovencev v njenih lepo urejenih prostorih v Monostru. Vodil ga je predsednik Jože Hirnök, ki je povedal še več podrobnosti o tamkajšnjem nespodbudnem gospodarskem slovenskem

vsakdanu. Urednica časopisa Porabje Marjana Sukičeva nas je seznanila s tem najmlajšim slovenskim glasilom, ki izhaja štirinajstredno in ima poseben pomen tudi zaradi redno objavljenih narečnih obveščanj v Sloveniji Porabju namenajo veliko premalo prostora.

Naslednji dan je bil namenjen Sombateju in obisku tamkajšnje visoke pedagoške šole, ki na katedri za slovenščino izobražuje učitelje tega jezika. Njen predstojnik je dr. Karolly Gadanyi, ki je potožil o čedalje manjšem številu študentov, ker se diplomanti skorajda nimajo več kje zaposliti. Želi si tudi še več strokovnega sodelovanja s slovenskimi visokimi šolami in društvom slavistov zlasti v večjezični reviji Studia slavica, ki jo sam ureja in ima poleg madžarskega in angleškega podnaslova tudi slovenskega – časopis za jezikoslovje in literarne vede.

Trem pogojno rečeno slovenskim šolam v Porabju so naši učitelji prinesli slovenski knjižni dar. Odnegli smo vsi skupaj veliko vtisov o neki oddaljeni slovenski krajini – tako se je nekoč imenovalo tudi Prekmurje, h kateremu je vse do mejnega razreza Porabje pripadalo. Največji poznavalec tega predela med nami – zdaj že upokojeni ravnatelj vuzeniške šole Lojze Gobec – se je najbrž povsem utemeljeno vprašal, ali nismo vsi skupaj že prepozni. S Porabjem ima namreč precej dolgoletnih izkušenj, predvsem na osnovi 23 srečanj mladih likovnikov slovenskega zamejstva, kamor mu je v zadnjih 10 letih končno uspelo pritegniti še Slovence iz Madžarske. To 23. srečanje je zadnji teden letošnjega avgusta potekalo prav v Števanovcih in Monostru – brez tamkajšnjih učiteljev. Skupaj s pedagoško svetovalko V. Pergerjevo zdaj menita: pozno je, vendar pa upajmo, da še ne prepozno – odvisno od vseh, ki nam je slovenstvo skupna skrb in dolžnost.

Franček Lasbaher

... njihov (moj) čas je minil

Take in podobne izjave slovenskih veljakov samozvane „večine“ objavlja NT v zvezi s polemiko med desnico in levico o skupnem „demokratičnem“ zatopstvu koroških Slovencev. Toda že barantanja v sosvetu so skupno zastopstvo prikazale v problematični luči. Dodatni pridevek „demokratično“, me vse preveč spominja na: ... nas je več, zato tudi večji delež sredstev in podobno. Nepreslišen ob tem je prizvok: oblast pripada nam: Naj se tudi vplivni može v Narodnem svetu ali EL ne strinja-jo s takimi metodami, še manj z načinom občejanja z drugomislečimi – uradno geslo: Kdor ni z nami, je proti nam (slovenstvu) – to je pribito. Bog je dal človeku razum, pamet, prosto voljo ... sem zato

slab ali vsaj dvomljiv Slovenec, če s svojo glavo mislim, če po svoji volji odločam?

Izjava koroškega Slovence, da je nekaterim rojakom, pregnancem in upornikom „čas minil“, ta vsekakor boli. Prepričan sem, da F.J. Smrtnik pozna usodo svoje rodbine – dedeja, babice, očeta s sestrami v letu pregnanstva koroških Slovencev. Brez dvoma ve tudi o oboroženem uporuh naših ljudi proti nasilju (pobarvano tako ali drugače). Vsem tem (tudi sam sem bil v taborišču Frauenaurach) je torej minil čas – tudi njegovim ljudem? Pa kaj; saj jih je v resnici vsako leto manj – preživeli pa naj se potemtakem spremenijo.

Reklamna številka Neue Zeitung od 28. okt. t.l. prinaša

v komentarju „Moje stališče“ Ingomarja Pusta med drugim tole: ... 1942 je bilo 200 slovenskih družin iz Koroške preseljenih. Niso bili izgnani, kot Volksdeutscherji, temveč odvedeni v taborišča v Nemčijo. Nihče vsled tega ni umrl. 1945 so se vrnili preseljeni nazaj v domovino ter bili z milijoni odškodovani.“

Torej čas teh ljudi je minil, to je preteklost – danes velja le še „skupno demokratično“ zastopstvo in to brez dvoma že „stoji“ – potrebuje le še „uradno“ pobarvanega pečata. In naprej? Dobro se še spominjam, kako smo pred leti tudi volili svojo listo, svojega kandidata, da menda je temu že takrat „čas minil.“ Boljšo usodo je doživel slovenski poslanec v dunajskem parlamentu, ki ni kandidiral na „naši“ listi. Čudno, ali ne?

Franč Černut, Loče

Tretje mesto za SAK

Piše EDA VELIK

Nogometaši slovenskega atletskega kluba so jesenski del prvenstva

zaključili na 3. mestu. Sicer zaostajajo za vodilnim VSV za štiri točke, vendar so vsi prepričani, da bo vigredni del prvenstva potekal za

SAK veliko bolj razveseljivo kot jesenski. Na drugem mestu pa je trenutno WAC, ki je oddal vodstvo v zadnjih dveh kolih.

SAK : Wernberg

Postava: Preschern, Savič, A. Sadjak, F. Sadjak, S. Sadjak, Vrabac, Blajs, Wölbl, M. Sadjak, Lippusch (Ramšak).

Ekipo trenerja Ramšaka se je zavedala svoje težke naloge. Da obdrži stik z vrhom lestvice, je bila nujno potrebna zmaga. Hladna prha torej za vse, ko je v 17. minuti Wernberg povedel z 1:0. K sreči pa je že deset minut pozneje uspelo SAK izenačiti, ko je po prekršku vratarja nad Wölblom sodnik piskal enajstmetrovko in je Marjan Sadjak obdržal živce ter poslal žogo v mrežo. Malo za tem pa je Lippusch uspel lep gol, ki pa ga sodnik ni priznal. Nerazumljivo za vse navzoče. S tem v tej sezoni

Lippuschu že tretjič sodniki niso priznali regularnega zadetka, kar strelca še posebno jezi, saj bi tako bil lahko med vodilnimi strelci koroške lige.

Za končni rezultat 2:1 pa je nekaj minut pred koncem prvega polčasa poskrbel legionar Dinko Vrabac. V drugem polčasu je imel SAK še vrsto lepih priložnosti, česar pa smo že vajeni. Zopet se je izkazalo, kako nujno potrebuje SAK dobrega napadalca, ki bo v stanju te priložnosti tudi izkoristiti.

Po tekmi smo vprašali trenerja dr. Ivana Ram-

šaka, kako je bil zadovoljen z jesenskim delom prvenstva.

Dr. Ramšak: „Srečen sem, da se je sedaj končala ta težka jesenska sezona, da smo konec koncev osvojili le še toliko točk. Prvenstvo smo zaključili še kar zadovoljivo; kar pa je nas in klub rešilo, pa je uspeh v pokalu. Videli smo, da nam manjka napadalec, to pa bomo v prestopnem roku nadoknadili in pridobili enega ali dva napadalca. Iščejo pa tudi še zelo dobrega veznega igralca z močnim strelom, kajti iz druge linije že dolgo ni več padel kakšen gol. To bi povečalo gotovo tudi atraktivnost naše igre.“

KOŠARKA

Dvema zmagama sledila dva poraza

V prejšnji številki SV smo poročali o uspešnem začetku košarkarjev

V sredo, 27. 10. 1993, so košarkaši SAK gostovali v Wolfsbergu in nesrečno izgubili tekmo z razliko petih točk. V prvih minutah tekme si je SAK priigral veliko razliko, toda domači so naše fante hitro dohiteli. Tekma je bila zelo groba, kar se je pokazalo na številu osebnih napak obeh moštev. Ob grobi igri obeh moštev se je v prvem polčasu poškodoval Klemen Kranjc, v drugem polčasu pa je

SAK v klubskem prvenstvu. Tema dvema pa sta sledila dva poraza.

moral zaradi petih osebnih napak zapustiti igrišče Simon Wein.

Izgubo teh dveh igrancev so nasprotniki izkoristili in povedli, toda vseh to ni oviralo verjetno najboljšega igralca te tekme Štefana Hribarja, ki je izvrstno odigral tekmo, dokler se ni resno poškodoval (pretrgal si je vez na nogi). Izguba „FLYING HRI-BARJA“ se je in se bo verjetno poznala v uspehu ekipe.

SAK – BAU Egger 68:43

V tej tekmi so slovenski košarkarji imeli za nasprotnika favorite prvenstva. Res se je poznala odsotnost Hribarja, kajti ostali igralci niso zmogli odločno ogroziti nasprotnika. Poleg tega so pod košem imeli veli-

ko smole in tako poraza ni bilo možno preprečiti.

Tone Pavlič: „Fantje so bili zelo nervozni in vsekakor nam je manjkal Hribar. Sedaj je naš cilj mesto med prvimi štirimi, kar je še vsekakor možno.“

Prijateljski karate turnir SŠK-OBIR

Slovenski športni klub Obir je v petek, 29. 10. 1993, v glavni šoli v Železni Kapli priredil prijateljski karate turnir med SŠK-Obir / Železna Kapla – SŠK-sekcija / Modestov dom in karate klubom Ravne. Tekme se je udeležilo 26 tekmovalcev.

V posameznih skupinah so zmagali:

I skupina-kat. I (do zelenega pasu)

1. Mare Urh
2. Andrej Brilly
3. Dejan Arl

II skupina-kat. II (od zelenega pasu naprej)

1. Florian Reiter
2. Samo Sobočan
3. Christian Petek

II skupina-borbe:

1. Marko Urh
2. Florian Reiter
3. Andrej Brilly

Prireditelj se je lahko veselil dobrega poteka turnirja ter dobrih uspehov, istočasno pa pokazal zanimivost te športne panoge.

NOGOMET

„Vigredi boste videli nov SAK in novega Wölbla“

To nam obljublja igralec SAK, od katerega so vsi zelo veliko pričakovali, ki pa ta pričakovanja ni izpolnil. Zakaj mu to ni uspelo, nam je pojasnil po zadnji tekmi.

Christian Wölbl: „Glavni vzrok, zakaj mi letos nič ni uspelo, sta bili poškodbi, ki sem ju imel, po drugi strani pa neuspeh v kvalifikacijskih tekmah, saj sem proti Flavii imel dve stoodstotni možnosti, ki pa ju nisem izkoristil. To mi je vzelo vso samozavest, tako da sedaj vedno iščem še koga v kazenskem prostoru in mu oddam žogo, namesto, da bi streljal sam.“

V prvenstvu sem igral najprej dve tekmi, nato sem se poškodoval, nisem mogel trenirati, nato sem zopet igral, se zopet poškodoval in to je šlo tako dalje.

Zakaj je nastal vtis, da ti je vseeno, kako igraš?

Verjamem, da so lahko bili gledalci jezni name, ker so vedeli, kaj

zmorem, a tega nisem pokazal. Vendar nihče ni vedel, da sem igral vedno znova brez pravih priprav in deloma še poškodovan. Proti Austrii Celovec na primer sem igral le, ker sta me odbor in trener prosila in ker sem se zavedal tudi važnosti tekme. Vendar zaradi svoje poškodbe nobene žoge nisem mogel igrati visoko, kar potem naredi vtis, da nočem. Tudi mi ni vseeno, kako igram. Seveda me dejstvo, da vsi toliko pričakujejo od mene, zelo bremeni. Zato res upam na dobre priprave, predvsem pa upam, da se ne bom več poškodoval in da bodo gledalci potem vigredi videli drug SAK in drugega Wölbla.

Rad pa bi se zahvalil tudi odboru in vsem, ki klubu pomagajo, ter trenerju za njihovo potrpljenje in njihovo podporo!“

Hvala za pogovor!



Wölbl in soigralci se zahvaljujejo publiki

Koroška liga

1. VSV	16	12	1	3	29:8	25
2. WAC	16	9	5	2	28:13	23
3. SAK	16	10	1	5	25:13	21
4. Breže	16	8	5	3	25:14	21
5. Treibach	16	8	5	3	20:14	21
6. Lienz	16	7	6	3	32:17	20
7. Trg	16	7	4	5	25:14	18
8. Vernberg	16	5	6	5	31:28	16
9. Wietersdorf	16	5	5	6	18:16	15
10. Austria Cel.	16	6	3	7	18:18	15
11. Lendorf	16	6	3	7	16:19	15
12. Matrei	16	3	6	7	12:21	12
13. Pliberk	16	4	4	8	12:21	12
14. ATSV	16	4	2	10	17:33	10
15. ATUS Borovlje	16	3	3	10	18:43	9
16. Velikovec	16	0	3	13	11:45	3

Naslednje kolo (19./20. 11.): Lienz – Treibach, Borovlje – SAK, Wernberg – VSV, Austria – Trg, Breže – Wietersdorf, WAC – Velikovec, Pliberk – ATSV, Lendorf – Matrei.

ODBOJKA

Zmaga Doba – le za las

SK Puntigamer Aich/Dob : SL Linz
3:2 (8, 9, -11, 13)

Po dveh dobljenih nizih so Dobljani mislili, da je delo že opravljeno, vendar je tedaj postala tekma šele resnično napeta. V tretjem nizu so igralci Linza nenadoma prevzeli vodstvo. Ob koncu niza sta Aleš Jerala in Martin Micheu nesrečno trčila skupaj in poškodovanega Micheua je moral nadomestiti Pepelj Trampusch. Igralci Doba so potrebovali ves četrti niz, da so se otresli treme. V odločilnem petem pa so se spet znašli v igri, a kljub temu je Linzu uspelo dobiti 13 točk. To pomeni srečno zmago za Dob in dve točki več.

Dobljani se v prvenstvu dobro držijo, vendar bodo le težko dosegli cilj tekmovanja za evropski pokal. Na vsak način bi potrebovali še dva močna igralca, predvsem enega dobrega napadalca. Novi igralec v defenzivi, Kramer, še ne izpolnjuje pričakovanj in naloge, za katero ga je SK Dob pridobil.

Naslednja tekma spet obeta „poper“. HYPO-Celovec je naslednji nasprotnik Dobljanov. Tekma bo v soboto, 13. novembra v Celovcu. Pridite in podprite naše fante!

Marko Trampusch

Občinski šahovski turnir

Tekmuje se v sledečih skupinah: mladinci in mladinke do 15 let, odrasli nad 15 let, igralci z elo točkami

Kraj: v gostilni Piroutz „ZUZE“ v Železni Kapli

Čas:

v petek, 12. 11. '93 od 19. do 22. ure – odrasli
v soboto, 13. 11. '93 od 15. do 19. ure – mladinci
v soboto, 13. 11. '93 od 19. do 20. ure – odrasli
v nedeljo, 14. 11. '93 od 9. do 10. ure – finale mladinci

v nedeljo, 14. 11. '93 od 15. do 18. ure – finale odrasli

Po finalu: Simultana tekma/ nastopa: Wolte jun. proti 15 tekmovalcem

Prijave sprejema do petka, 12. 11. '93 do 16. ure
Anka Hribar (Posojilnica-Bank Železna Kapla)

Tvoje udeležbe se veseli prireditelj SŠK Obir



Stebra obrambe – A. Sadjak in R. Savič